DOVALOVSKÉ MOSTY

Občasník Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Liptovský Hrádok – Dovalovo

Ročník 15 | Apríl 2019 | číslo 1

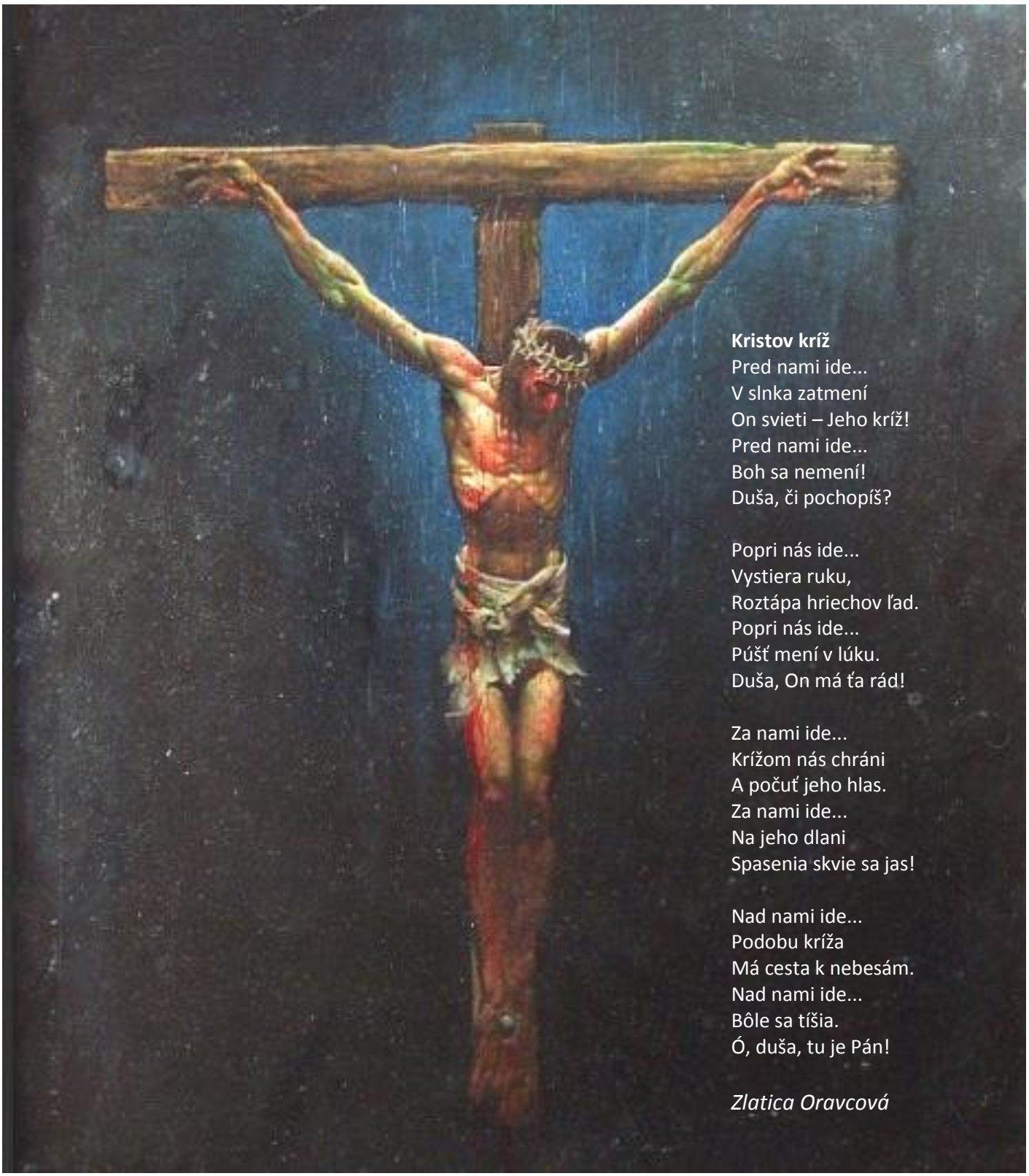

Kristov kríž
Pred nami ide...
V slnka zatmení
On svieti – Jeho kríž!
Pred nami ide...
Boh sa nemení!
Duša, či pochopíš?

Popri nás ide...
Vystiera ruku,
Roztápa hriechov ľad.
Popri nás ide...
Púšť mení v lúku.
Duša, On má ťa rád!

Za nami ide...
Krížom nás chráni
A počuť jeho hlas.
Za nami ide...
Na jeho dlani
Spasenia skvie sa jas!

Nad nami ide...
Podobu kríža
Má cesta k nebesám.
Nad nami ide...
Bôle sa tíšia.
Ó, duša, tu je Pán!

Zlatica Oravcová

Pastiersky list Zboru biskupov ECAV na Slovensku
1. slávnosť veľkonočná 2019

Milí bratia a sestry! Slávime veľkonočné sviatky. Oslavovať nejakú udalosť znamená nanovo si sprítomniť skutočnosť, ktorá sa stala, vyzdvihnúť jej dôležitosť, aktualizovať jej posolstvo vo svojom živote. Čítanie pašií nás prenáša cez horizont času, aby sme sa stali účastníkmi Ježišovho pašiového príbehu.

Aj veľkonočné jedlá symbolicky vyjadrujú, že obeť Ježiša Krista – Baránka Božieho, je dielom zmierenia s Bohom aj pre nás. Veľkonočné posolstvo nám nanovo pripomína zvesť „vskutku vstal Pán" (L 24, 34) a volá nás nanovo vyznať „Pán môj a Boh môj" (J 20, 28). V slávení veľkonočných sviatkov si kladieme otázku: Čo znamená aktualizovať skutočnosť, že vzkriesený Ježiš žije v našich životoch? Ježišov pašiový príbeh hovorí, že človek sa môže považovať za Ježišovho učeníka, patriť do spoločenstva Jeho nasledovníkov, a predsa nemusí rozumieť dielu Kristovmu a svojmu poslaniu v ňom. Môže egoisticky s matkou bratov Zebedeových túžiť po dobrom postavení v spoločenstve zabúdajúc, že poslaním kresťana je služba a jeho veľkosť sa meria veľkosťou jeho služby (Mt 20, 20-21). Podobne aj my, často máme plné ústa služby, ale bez určitého postavenia v cirkvi sa nám slúžiť nechce. V zmysle Petrových slov „Ak sa všetci pohoršia na Tebe, ja sa nikdy nepohorším" (Mt 26, 33) dokáže aj dnešný človek pyšne veriacich kastovať na prvotriednych a druhotriednych kresťanov. Nechápe, že poslaním veriaceho nie je kastovanie a súd nad spolubratmi, ale ich utvrdzovanie vo viere (L 22, 32). Môže ako Peter pravoverne vyznávať „Ty si Kristus, Syn Boha živého." (Mt 16, 16), ale cesta obete je mu ďaleká, „lebo nemyslí na veci Božie ale ľudské" (Mt 16, 22-23). Nechápe, že Krista a Jeho pravdu nemožno ubrániť mečom zraňujúc iných, lebo je to cesta záhuby a popretia Jeho poslania (J 18, 10-11).

Aj my sa dokážeme sa hrať na pravoverných luteránov a niektorých spoluveriacich považovať za druhotriednych evanjelikov. Máme ústa plné vyznania, ako je nám dôležitý Kristus, Augsburgské vyznanie, naši evanjelickí svedkovia viery v minulosti, len ísť cestou pokory a obete sa nám nechce, lebo zabúdame myslieť na veci Božie. Zraňujeme sa mečom ohovárania tvrdiac, že „nezametáme pravdu pod koberec", a pritom vírením prachu sami sa dusíme v špine a popierame poslanie dané nám Kristom.

Človek dokáže prepadnúť skepse a pochybnostiam ako Tomáš , opúšťa spoločenstvo veriacich a rozumom chce obsiahnuť Božie transcendentné konanie alebo ako Emauzskí učeníci–nerozumie Písmu, a ide si svojou cestou. (J 20, 24-31, L 24, 13-15). Niektorí členovia nepraktizujú svoju vieru, opúšťajú zhromaždenie cirkvi, lebo nerozumejú Písmu a nerozumejú ani poslaniu cirkvi. Iní namiesto autentického kresťanstva pestujú skôr „kultúrprotestantizmus", lebo ich oslovuje evanjelická národná a kultúrna minulosť, ale hrdí na svoj intelekt spochybňujú všetko nadprirodzené, čo je obsahom kresťanskej viery.

Avšak veľkonočné posolstvo hovorí, že všetka táto ľudská bieda sa môže meniť, ak do nej vstúpi vzkriesený Kristus. On vniesol do sŕdc ustráchaných učeníkov pokoj. Z bojkov, skeptikov a pochybovačov sa stali svedkovia a vyznávači Vzkrieseného. Nejasná budúcnosť malého spoločenstva nasledovníkov sa zmenila na rastúce spoločenstvo kresťanskej cirkvi. Aktualizovať odkaz Veľkej noci pre nás dnes, znamená predovšetkým brať zvesť o Vzkriesenom vážne. Ak Ho vnímame ako živého, potom budeme čítať Písmo, lebo v ňom je Jeho slovo. Budeme rozumieť Jeho odkazu, a preto nebudeme opúšťať Jeho cirkev. Cesta obetí pre Božie veci nám nebude neschodná. Jeho láska k nám bude motívom pre našu vzájomnú lásku a šírenie pokoja. Živý Pán nech v nás budí živú vieru a živé spoločenstvo veriacich.

Prajeme Vám požehnané veľkonočné sviatky a pozývame Vás žiť ich odkaz vo svojich životoch.

Ján Hroboň, biskup ZD
Ivan Eľko, generálny biskup
Slavomír Sabol, biskup VD

Kristus umrel pre naše hriechy podľa Písem

Milí čitatelia, sestry a bratia, každému z vás je známy fakt, že najväčší kresťanský misionár, apoštol Pavel, nebol kresťanom od narodenia. Bol židom, patril k náboženskej skupine farizejov. Voči kresťanom prechovával svätú nenávisť. Bol presvedčený, že kľúčové tvrdenia kresťanov – Mesiášom, Kristom je Ježiš, ten, ktorý zomrel smrťou prekliateho človeka na kríži, a že jedinou cestou k spaseniu je Ježišova osoba a dielo, nie plnenie predpisov Mojžišovho zákona – sú strašným urážaním Boha.

V istom okamihu života sa aj Pavlovi dal poznať vzkriesený Pán. Pavel nadobudol osobnú skúsenosť s realitou Ježišovho vzkriesenia a božstva. Toto spôsobilo explóziu v jeho viere, živote, myslení, plánoch. Všetko dovtedajšie sa mu rozpadlo a potom znova poskladalo – odznova a úplne inak (autentické svedectvo o tom čítame napríklad vo Filipským 3, 3 – 10). Stal sa kresťanom, apoštolom, človekom, ktorý vyznáva, že práve a jedine v Ježišovi nám Boh „daroval všetko“ (Rímskym 8, 31 – 32).

Ako čerstvo obrátený kresťan mohol Pavel počúvať, ako cirkev vyznáva obsah svojej viery a ako svojmu vyznaniu rozumie. My dnes vyznávame obsah svojej viery najčastejšie slovami Apoštolského vyznania, ktoré dnešnú podobu nadobudlo niekedy koncom 4. storočia. Avšak už v časoch prvej cirkvi, v Pavlovej dobe, vznikali prvé vyznania viery. Jedno z najstarších a najstručnejších znelo: Ježiš je Kristus. Jeho skrátením vzniklo akoby meno a priezvisko – Ježiš Kristus.

Pavel sa stretol i s ďalšími vyznaniami. Jedno nám zachoval v 1. Korintským 15, 3 – 7. Sú to unikátne, starobylé slová, určite jedno z prapôvodných kresťanských vyznaní. Privrime na chvíľu oči a predstavme si, ako ich kresťania spoločne recitujú vo svojom zhromaždení trebárs v dnes už nejestvujúcej Antiochii v Sýrii, niekedy v roku 40: „Kristus umrel pre naše hriechy podľa Písem…“ Čo mala prvá cirkev na mysli, čo to vlastne vo svojej viere tvrdila, keď vyznávala takto formulované slová?

Pre naše hriechy – týmito slovami cirkev od prvých dní vyznávala, aký bol motív, a aký bol dosah príbehu utrpenia a smrti Pána Ježiša Krista.

Bolo by málo si myslieť, že ten príbeh poukazuje iba na ľudskú čistotu a ušľachtilosť Ježiša, v porovnaní s vulgárnosťou Jeho okolia či s našou vlastnou hriešnosťou. Tak by bol Ježiš iba typ židovského svätca.

Bolo by málo si myslieť, že ten príbeh hovorí iba o hĺbke Ježišovho osobného presvedčenia, pre ktoré bol pripravený prijať aj smrť. Tak by bol Ježiš iba obdivuhodný náboženský hrdina.

Bolo by málo si myslieť, že ten príbeh hovorí iba o špecifickom náboženskom spore, ktorý mal pre Ježiša tragické dôsledky. Tak by bol Ježiš iba násilne umlčaným náboženským reformátorom.

Vyznanie, že Kristus umrel „pre naše hriechy“ znamená, že utrpenie a smrť Pána Ježiša majú absolútnu hodnotu a dosah. Presahujú bežné skúsenosti života. V Ježišovom utrpení a smrti jedná jedinečným a rozhodujúcim spôsobom samotný Boh! Ježišov príbeh sa týka čohosi nesmierne závažného a dramatického, čo sa odohráva medzi človekom a Bohom. Týka sa hriechu, človekovho odpadnutia od Boha.

Vyznať, že Ježiš „umrel pre naše hriechy“, znamená vyznať, že Ježišova smrť bola neporovnateľne viac ako to, čo sme menovali vyššie: nebola to iba delikátna záležitosť, ktorá sa odohrala medzi židovskými elitami a človekom Ježišom, ktorý bol možno hrdina, reformátor či obeť justičnej vraždy. Znamená to vyznať, že Ježišova smrť sa týka všetkých ľudí všetkých čias, kultúr, veku, pohlavia. V Jeho smrti a tiež v Jeho vzkriesení rieši Boh kľúčový problém ľudskej existencie – problém človekovho odpadnutia od Boha. A tiež problém nevyhnutnosti našej večnej smrti. Či – naopak – možnosti byť z moci hriechu, zmaru a smrti zachránený pre večnosť.

Milá sestra, milý brat, veríš takto v Ježiša? Chápeš a prijímaš takto Jeho smrť? Má Jeho smrť pre teba takto popísané motívy a dôsledky? Je Ježiš tvojou osobnou nádejou v tvojej vlastnej smrti? Je v Jeho potupe na kríži ukryté tvoje víťazstvo nad smrťou, ktoré je iba a iba z Boha? Podľa Písem – týmito slovami cirkev od prvých dní vyznávala, že príbeh utrpenia a smrti Pána Ježiša Krista nebol v žiadnom prípade príbehom, ktorý sa udial náhodne –„jednoducho, stalo sa“. A určite nebol príbehom, do ktorého ľudia iba dodatočne premietli svoje zbožné city, trocha ho prifarbili a nafúkli a začali používať na náboženské účely. A nebol ani príbehom, ktorý pôvodne nesúvisel s ničím, iba ľudská predstavivosť a špekulácia ho dodatočne vztiahla na problém záchrany človeka z moci smrti. Takto to nebolo.

Štyri evanjeliá nám zhodne ponúkajú pohľad na to, že všetko, čo sa v Ježišovom príbehu stalo, bolo predpovedané, alebo predznačené v Písmach Starej zmluvy. A teda – v tom poslednom zmysle – bolo to takto dané v múdrej a tajomnej Božej vôli, ktorú mal Boh s Ježišom, a ktorú má s celým svetom.

Cirkev slovami „podľa Písem“ vyznávala, že Ježiš nebol iba náhodný človek a Jeho smrť nebola iba náhodná a nepríjemná okolnosť. Celé sa to nezomlelo iba nevdojak. Dlhé storočia, v ktorých Boh odhaľoval seba samého národu Izrael, boli dobou, v ktorej Boh odhaľoval aj svoj úmysel zachrániť človeka z moci hriechu, zmaru a smrti. Ako? Tak, že Boh sám seba bude konfrontovať s mocou smrti.

Tento Boží plán Duch Svätý pretavil do mnohých výrokov starozmluvných autorov. A tieto výroky sa v príbehu Ježišovho utrpenia a smrti naplnili. Práve na toto často poukazoval Ježiš svojim učeníkom: Vždy si majú klásť Jeho, Jeho osobu a údel do súvislosti s tým, „čo bolo napísané o mne“, a teda napokon so samotným Bohom. Toto má človek vidieť i dnes – za každou jednou udalosťou z pašiového príbehu, za každým Ježišovým vzdychom i za Jeho bezmocnosťou a smrťou, za Jeho víťazstvom, vzkriesením a oslávením je Boh! Bol to Boží plán, Boží úmysel, Božia vôľa. Naplnená, privedená do cieľa.

Čítaš Bibliu takto a chápeš Boha takto – ako storočia hovoriaceho a konajúceho v dejinách národa Izrael a odkrývajúceho svoje úmysly v Písmach Starej zmluvy? Ako Boha, ktorého nezmerná vôľa, múdrosť a plány sa napokon sústredili do jediného miesta, jediného dňa a jediného tela? Do kríža na Golgote, kde v predvečer židovských veľkonočných sviatkov okolo roku 30 zomiera človek Ježiš? Veríš v Pána Ježiša ako v naplnenie Božieho plánu spásy? Veríš, že Ježišov kríž je Božie dielo a tvoje „všetko“?

Drahí moji, dni veľkonočných sviatkov môžu byť chápané a prežívané na mnoho spôsobov: od „nič viac, iba pracovné voľno“, až po „dni, ktoré mi hovoria, v kom a v čom je ukotvená moja nádej v živote i pri smrti“.

Je jasné, kde stojí kresťan. Vierou sa chceme pridať k prastarému vyznaniu cirkvi, ktoré vysvetľuje autentický obsah Veľkej noci a vyjadruje istotu nášho života: „Kristus umrel pre naše hriechy podľa Písem!“

Želám vám teda, aby sviatočné veľkonočné dni povzbudili vašu vieru, lásku a nádej v Pánovi Ježišovi Kristovi.

Ivan Eľko
generálny biskup ECAV
so súhlasom prevzaté
z Evanjelických novín

Vedeli sme Pána...

Videli sme Pána – takto privítali učeníka Tomáša ostatní učeníci. Tomášova reakcia sa už stala svetoznámou: Ak neuvidím na Jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do rán po klincoch a nevložím ruku do Jeho boku, neuverím. Ani sa ti, Tomáš, nečudujem. Pýtal si sa možno celkom oprávnene. A kde je druhá časť svedectva? To oznámenie videli sme Pána – je akoby neúplné. Tam nemala byť zo strany ostatných apoštolov bodka. Malo to znieť predsa len trochu inak. Napríklad: videli sme Pána, a preto sme plní radosti. Videli sme Pána, a preto sa už nezamykáme. Videli sme Pána, a preto už nie sme vystrašení. Videli sme Pána a... Jednoducho za tou vetou nemala byť bodka. Stretnutie s Pánom sa nesmie skončiť tak, že som Ho videl a dosť. Vždy musí niečo zmeniť, vždy musí spraviť v mojom živote nejakú malú revolúciu. A možno aj veľkú. Tomáš ju nevidel. Učeníci boli stále za zatvorenými dverami. Aj vtedy, keď o osem dní prišiel Pán už druhý raz.. Nečudo, že Tomášova reakcia bola taká , aká bola : kým neuvidím– neuverím.

Zdá sa, že by sme dnes potrebovali viac neveriacich Tomášov, ktorí by nás vedeli tak trochu pristaviť. Zamerali sme sa totiž na činnosť a na prostriedky, ale prostriedky sme si zamenili s cieľom. To považuje teológ Jacques Maritain za prvý pedagogický omyl. Pokojne ho môžeme nazvať aj prvým pastoračným omylom. Podľa čoho hodnotíme kvalitu svojho kresťanstva? Podľa čoho hodnotíme kvalitu kňazov a cirkevných zborov? Nezriedka podľa počtu zorganizovaných akcii. Ale niekedy chýba tá druhá časť vety. Mali sme stretnutia deti, mládeže, mužov, žien, manželov. A potom? Zorganizujeme festival či zborové dni. A potom? Boli sme na... A potom? Mali sme krásnu konfirmáciu, predtým sme boli s konfirmandmi na 3-dňovom stretnutí či na KOLOS-e. A potom?... Mohli by sme pokračovať donekonečna, ale netreba. Lepšie bude zamyslieť sa a zmeniť naše uvažovanie aj pohľad na veci. Hlavne si treba dať pozor, aby sme v dnešnom svete nechceli svedčiť iba prvou časťou vety: videli sme Pána... Tomášovia jej nikdy neverili. Vždy čakali za touto vetou nie bodku, ale čiarku... a potom niečo z nášho života, čo sme zmenili, opravili. Čakali otvorené dvere na večeradle.

Nebolo by dobre, keby sa apoštolské spoločenstvo skladalo iba zo samých Tomášov, ktorí by radi všetko spochybňovali. Avšak v súčasnosti by sme ich predsa len potrebovali trochu viac. Vždy je dobre, keď niekto dokáže po nadšenej akcii položiť otáznik a spýtať sa: A čo bude ďalej?

Vladimír Pavlík
farár v Závažnej Porube

Pád ako cesta k sebapoznaniu

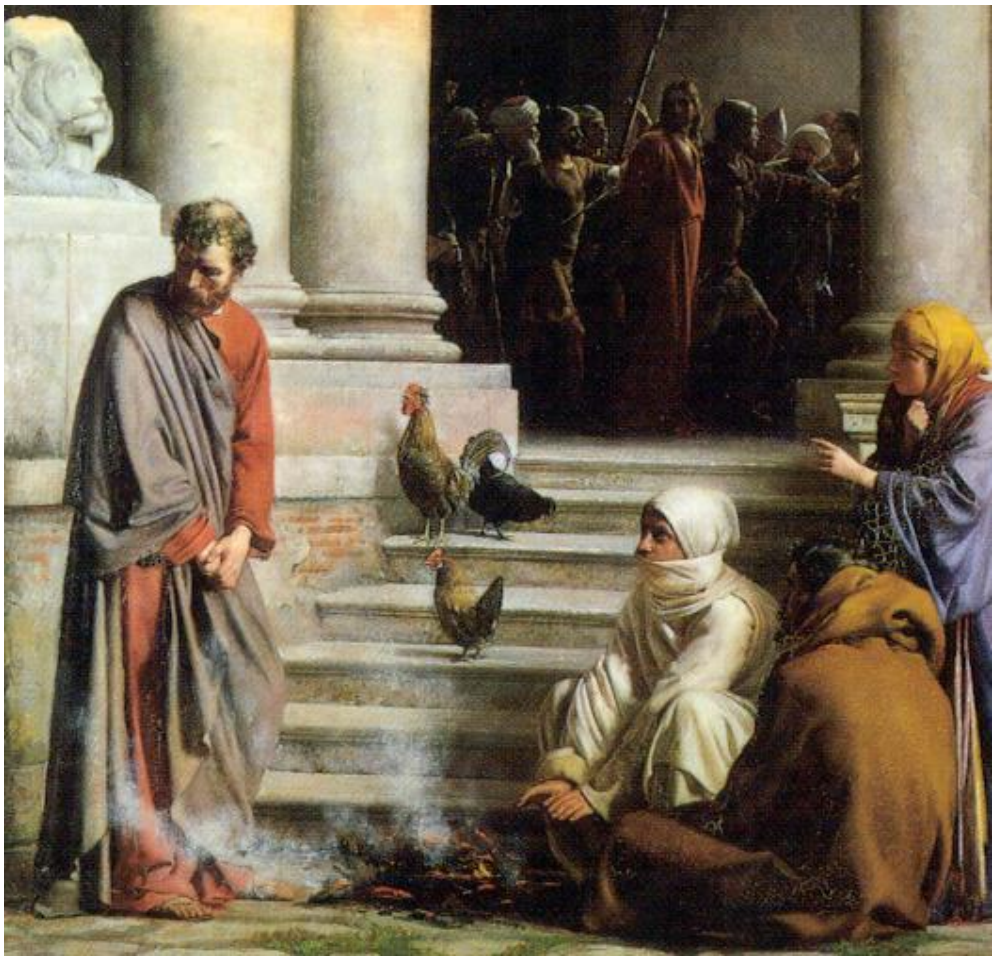

„A keď Ho chytili, viedli a voviedli Ho do veľkňazovho domu. Aj Peter Ho nasledoval zďaleka, a keď si prostred dvora nakládli ohňa a posadili sa, sadol si Peter medzi nich. Tu ho zbadala akási slúžka, ako sedel pri ohni, dobre si ho obzrela a povedala: I tento bol s Ním! Ale on zaprel: Žena, nepoznám Ho! Po chvíli uvidel ho iný a povedal: Aj ty si z nich. Peter odpovedal: Človeče, nie som! Potom, asi po hodine, ktosi iný tvrdil: Naozaj i tento bol s Ním, veď je tiež Galilejec. Ale Peter odpovedal: Človeče, neviem, čo vravíš. A hneď, keď ešte hovoril, zaspieval kohút. Vtedy obrátil sa Pán a pozrel na Petra. I rozpomenul sa Peter na slová, ktoré mu Pán povedal: Skôr, ako kohút dnes zaspieva, tri razy ma zaprieš. Vyšiel a žalostne zaplakal.“
L 22, 54 – 62

Najťažšie zo všetkého je prijať pravdu o sebe. Človek dokáže žiť dlhú dobu v ilúzii o samom sebe. Sú však v živote chvíle, ktoré nám ponúkajú možnosť poznať pravdu o samých sebe.

Slovami dánskeho filozofa Sorena Kierkegaarda: „Svoju existenciu najplnšie prežívame v situáciách, ako je neistota, obava, choroba, strach, vina, vedomie smrti. Ide o hraničné situácie v živote človeka“. V nich máme možnosť prezrieť a zrazu vidieť samého seba v úplne inom svetle. Nie sú to príjemné chvíle, a to hlavne vtedy, keď ich svedkami je aj niekto iný ako my sami. No tieto chvíle majú v sebe veľký potenciál. Dokážu nás posunúť lepším smerom, možno úplne novým smerom, ak ich správne uchopíme. Takejto príležitosti nebo ukrátený ani Peter, jeden z dvanástich. Evanjeliá nám ho vykresľujú ako horlivého, odhodlaného, odvážneho muža. Ako jeden z mála bol svedkom výnimočných udalostí Ježišovho života. Bol v mnohých prípadoch hovorcom. Za tri roky sa z neho stal líder učeníkov. To všetko, čo zažil s Ježišom, formovalo Jeho názor o sebe. Ježiš totiž nebol hocikto, hrnuli sa za ním zástupy, chceli ho urobiť kráľom, bol v centre záujmu. Dnes by sme povedali celebrita. Z tej slávy sa ušlo aj jeho najbližším. A tak, ako je to prirodzené u nás ľudí, sláva deformuje. Ani Peter nebol tejto deformácie uchránený. Ak mal byť Peter použitý Bohom tak, ako to Boh mienil, musel prejsť procesom hlbokej premeny. Na Jeho premenu mala kľúčový dosah situácia, ktorá sa udiala súbežne s najväčším súdnym procesom dejín – procesom odsúdenia Ježiša. Tá situácia je v cirkvi nazývaná ako Petrovo zapretie.

Pre aké-také pochopenie hĺbky tohto zapretia je potrebné vrátiť sa v čase späť. Nie je však potrebné ísť časovo veľmi ďaleko. Len niekoľko hodín, a stať sa svedkom rozhovoru Ježiša s Petrom, v ktorom Ježiš hovorí o tom, že musí zomrieť. Tieto Ježišove slová sú nepochopiteľnými pre všetkých učeníkov, aj keď im to Ježiš hovorí už po niekoľkýkrát. Peter v danej chvíli prehlásil: „Pane, hotový som ísť s Tebou aj do väzenia, aj na smrť“. A zase iné evanjelium: „Ak sa aj všetci pohoršia na Tebe, ja sa nikdy nepohorším“. Na jednej strane pochopiteľné slová. Veď Ježiš bol preň všetkým. No na strane druhej veľmi odvážne slová, ktoré sú svedectvom o tom, že si je istý sám sebou. Peter je ochotný položiť ruku do ohňa za seba a svoje presvedčenie. A rovnako s Ním aj všetci ostatní učeníci, ktorí sa stotožňujú s tým, čo Peter hovorí. No všetci na čele s Petrom sa mýlia. Keď ide do tuhého, zlyhajú. V Getsemanskej záhrade pri zajatí Ježiša sa rozutekajú. Opustia ho všetci do jedného zo strachu o svoj vlastný život. Hraničné situácie preveria nielen ľudský charakter, preveria aj vieru. V nich sa totiž ukazuje pravá tvár človeka – slabosť v ľudskom konaní. Pavol hovorí: „*vôľu k dobrému mám*, ale nemám sily, aby som to vykonal“ (R 7,18). Tak sme na tom neraz všetci. Zápasíme o pravdu a dobro vo svojom živote, no prichádzajú chvíle, v ktorých absolútne zlyháme.

Peter a učeníci nechávajú svojho majstra osamote, utekajú. Ježiša v putách nepriatelia odvádzajú. Vtedy dostáva viera učeníkov zdrvujúci úder, ktorý im ukáže, akí sú slabí a zraniteľní. Ukáže im, aká je ich viera slabá, krehká, ustráchaná.

Peter sa po chvíli rozhodne z diaľky sledovať Ježiša. Prichádza na dvor veľkňaza. Čo tam Petra privádza? Je to pocit viny zo zlyhania, je to pocit lásky voči Kristovi? Petra na dvor veľkňaza vedie jeho vlastná pýcha. Chce ukázať, že je vo svojej láske vernejší než všetci ostatní. No jeho prítomnosť na veľkňazovom dome nie je

korunovaná úspechom. Je odhalený a na otázku služobnej odpovedá, že Ježiša nepozná. Zapiera a dokonca hneď trikrát. Presne tak, ako mu to pred krátkou chvíľou vravel Ježiš. Petrova pýcha dostáva smrteľné rany. V danej chvíli v popole leží jeho láska, viera, oddanosť, na ktorej si Peter tak veľmi zakladal. Na tomto dvore veľkňaza spoznáva o sebe to, čo by len ktorý je v nebesiach“ (Mt 10, 33). Pocit viny prichádzajúci do života človeka má silu človeka natoľko utrápiť, že ho to vo vnútri ešte viac deformuje. Dané chvíle sú neraz chodením na „ostrí noža“ medzi životom a smrťou. Človek môže vnútorne zranený upadnúť do nemilosti a rúk Zlého, alebo do milosti a rúk Dobrého.

ťažko pripustil. Chcel dokázať, že je viac než ostatní, on pritom ukazuje, že je na tom v tom najlepšom prípade rovnako. Na veľkňazovom dvore Peter prežije svoju smrť. Zomrel v ňom človek, na ktorého bol Peter taký hrdý. Peter tu hlboko prežíva pravdu o samom sebe. Padá do priepasti, kde ho obklopuje beznádej, hnev, ľútosť, pocit hanby a strach. Plače nad sebou.

Zdá sa, že Petrovi sa prihodilo to najhoršie, čo len mohlo. Nie. Petrovi sa stalo to najlepšie, čo sa mu mohlo stať. Nič horšie by sa mu nemohlo stať ako to, keď by bol na dvore veľkňaza obstál. Utvrdilo by ho to v jeho pýche a „posadilo by ho to na koňa“. Možno po vzkriesení by to boli prvé slová, ktoré by Ježišovi povedal: Vidíš Pane, ako si sa mýlil? Neveril si mi. Som lepší než všetci ostatní. Nič z toho sa však nestalo, lebo Peter zlyhal. To bolo to najlepšie, čo sa mu mohlo stať. No proces Božej premeny Petra ešte nie je na konci. V danej chvíli osud Petra pre samého Petra nebol taký jasný. Veď Peter oprávnene prežíval sklamanie nad sebou samým, pochybnosti a prirodzene si mohol klásť otázku: Čo bude teraz? Je všetkému koniec? Je koniec medzi ním a jeho Pánom? A možno sa rozpomenul ma slová Ježiša: „Kto by ma však zaprel pred ľuďmi, toho zapriem aj ja pred svojím Otcom,

Mohlo Petrovi napadnúť niečo iné než to, že medzi ním a Ježišom je definitívny koniec? Peter sa mohol rozpomenúť na Ježišovo podobenstvo o stratenom synovi, v ktorom Ježiš hovorí o Božej bezpodmienečnej láske, v ktorej prijíma márnotratného syna. Ten prichádza vnútorne pohnutý za svojím otcom a ten ho opäť stavia na tú istú úroveň, ako bol pred tým, než od neho odišiel. Prečo? Lebo jeho opovrhnutie otcom nebolo pre otca dôvodom toho, aby prestal byť jeho synom. Peter sa tak mohol rozpomenúť na Božie milosrdenstvo. Možno po tom, ako sa Ježiš na tom dvore veľkňaza pozrel na neho a pripomenul si slová samého Ježiša na jeho adresu: „ale ja som prosil za teba, aby tvoja viera nezanikla“. Peter nakoniec neplače plačom beznádeje a zúfalstva, ale plačom pokánia. Ježišov pohľad je pre Petra príležitosťou, aby sa opätovne rozpomenul na to, že Ježiš o ňom vie a napriek tomu preň má svoju milosť a lásku. Kristova milosť je väčšia ako akýkoľvek ľudský hriech a pád. On prikrýva svojou láskou každý hriech človeka voči sebe a človeku u toho, kto sa na Boha spolieha. Je diabolskou myšlienka, že „toto ti Boh predsa nemôže nikdy odpustiť“. Je božskou myšlienka, že „aj to Boh môže prikryť svojím milosrdenstvom“.

Z milosti Božej sa v Petrovi narodil nový človek, vďaka čomu si ho môže Pán použiť vo svojich plánoch, ktoré má s týmto svetom. Po Ježišovom vzkriesení spoznávame, že v Petrovi sa udiala zmena. Na brehu Tiberiadskeho jazera skúša Ježiš Petrovu lásku slovami: „Šimon, syn Jonášov, či ma miluješ?“ Trikrát sa ho to Ježiš pýta. Azda náhodou? Zrejme nie. Peter v tomto môže rozpoznať paralelu jeho trojnásobného zapretia. Nakoniec Peter prehlási to, k čomu sa dopracoval: „Pane, ty vieš všetko“. Tak je. Ako vedel kedysi, vie aj dnes všetko o každom jednom, aj o tebe. Poznať seba tak, ako nás pozná Boh, je hlbokým Božím darom od Boha, ktorý sa rodí v pokání. A tomu neraz predchádza pád a situácie, v ktorých spoznáme, ako na tom skutočne pre Bohom sme. On vie všetko. Kiež by sme aj my vedeli o sebe to, čo skutočne potrebujeme vedieť a zároveň vedeli o Bohu to, čo je skutočne pravdou.

Petrova premena bola kľúčová preto, aby naplnil Boží zámer s ním. Vďaka tejto svojej hlbokej skúsenosti sa Peter stáva použiteľným pre Božie plány. Slúžiť Bohu a druhým môže ten, kto sám žije z toho, že mu Boh poslúžil svojou milosťou a odpustením. A tak Petrovo zlyhanie bolo potrebnou kvalifikáciou pre jeho službu Bohu v cirkvi. Tou pravou motiváciu pre službu bratom v cirkvi a blížnym vo svete je vďačnosť za prijatú Božiu milosť. Takí ľudia sú tí najpoužiteľnejší pre Božie kráľovstvo. Tí, ktorí prežili svoju vlastnú smrť.

Pri Petrovom zapretí a procese Božej transformácie jeho života si položme otázku: Prežil som už svoju vlastnú smrť? Prežil som vo svojom živote poznanie, kým som a zároveň veľkosť Božej milosti, v ktorej Boh kajúcemu odpúšťa? Každá kríza a pád v živote sú príležitosťou na to, aby si túto svoju smrť prežil. Je ju však potrebné správne uchopiť To však sami nedokážeme iba s Božou pomocou Iba On–Boh dokáže hlboké vnútorné pohnutie človeka premeniť na pravú a oddanú vieru.

s použitím myšlienok z viacerých zdrojov

Daniel Hanko
zborový farár

Veľkonočné posolstvo

Pána Ježiša počas Jeho života od narodenia až po potupnú smrť na kríži obklopovali rôzni ľudia. Mal svojich rodičov, súrodencov, známych, v Jeho blízkosti sa ocitli dvanásti učeníci, ktorí na vlastné oči videli Jeho skutky, počuli na vlastné uši reči, ktoré kázal na rôznych miestach, pri rôznych príležitostiach. Boli svedkami zázrakov, ktoré vykonával. Určite mali k Nemu blízky vzťah a verili Mu. Do Jeho blízkosti sa dostali aj ľudia, ktorí na vlastnej koži zažili Jeho výnimočnosť. Títo určite pociťovali k Nemu veľkú vďačnosť za Jeho pomoc. Vždy, v každom čase, na každom mieste, kde hovoril k zhromaždeným, boli určite aj ľudia, ktorí túžili po vzdelaní a mohli počuť slová pravdy o Božom pláne, ktorú dokonale poznal len On. Bol slávny, vyhľadávaný, obklopený rôznymi ľuďmi. Nikde sa nedočítame, žeby Pán Ježiš kládol kritériá na tých, s ktorými sa môže stretnúť, a ktorí musia splniť nejaké podmienky a potom s nimi prehovorí. Hovoril s každým, kto mal záujem hovoriť s ním. Nepomáhal tým, čo na to mali, ale pomáhal najmä tým, pre ktorých bola Jeho pomoc jedinou a ničím nenahraditeľnou pomocou. Pre Jeho výnimočnosť sa však Oň zaujímali aj tí, ktorým prekážalo, že ich dokázal usvedčiť z ich zlého správania, tí, ktorí boli na svoje postavenie a majetky hrdí a prisvojovali si slávu za ich získanie. Nemálo bolo aj takých, ktorí sa cítili ohrození a báli sa, že by mohli o svoje bohatstvo prísť. V Biblii sa nám zachoval obraz tej doby, keď Pán Ježiš pôsobil tu na zemi, tak sa dozvedáme aj to, aká bola reakcia na situáciu, keď Jeho život má ukončiť potupná smrť ukrižovaním. Pán Ježiš sa ocitá v spoločnosti sudcov a rozvášneného davu, ktorý si želá Jeho smrť. Kde sú tí, s ktorými hovoril o svojom poslaní, o Sláve Božej, o Bohu samotnom? Nepochopili, v čom je Jeho výnimočnosť. Koľkí porozumeli zasľúbeniam a prikázaniam, ktoré im hovoril? Koľkí z nich sa pridali k tým, čo kričali: „Preč s Ním! Ukrižuj Ho!"? V Jeho blízkosti sú teraz lotri, ktorí majú byť ukrižovaní spolu s Ním. Vojaci, ktorí ho pribijú na kríž. Ale je tam aj jeho matka, sestra Jeho matky Mária Kleofášová, Mária Magdaléna. Na nich upriamuje svoju pozornosť v posledných chvíľach života. Sú svedkami jeho nesmierneho utrpenia. Pán Ježiš bol obklopený rôznymi ľuďmi, ale ani jediný nedokázal zabrániť Jeho smrti. Boží plán bol dokonalý, nebolo v ľudských silách, aby bol zmarený. Veľkonočné sviatky sú časom, keď si pripomíname práve tento veľký čin Pána Ježiša. Má nás utvrdiť v tom, že Pán Boh prijal obeť za naše hriechy a daroval nám večný život. Sme mu zaviazaní za Jeho veľkú lásku, za dar spasenia. Ale nestačí, že o tom vieme, že sme o tom počuli, možno aj stokrát čítali. Nestačí, že tento príbeh poznáme. Kľúčom k naplneniu je uveriť, že Pán Ježiš je naším vykupiteľom. Vyznať svoje hriechy, otvoriť srdce Bohu je cesta, ktorá je jediná správna. Prajem Vám, milí bratia a sestry, požehnané veľkonočné sviatky.

Zuzana Pichnarčíková
zborová dozorkyňa

Otče náš

*„Otče náš, ktorý si v nebesiach, posväť sa meno Tvoje, príď kráľovstvo Tvoje." M*t 6, 9 – 10

Milí priatelia, bratia a sestry, centrálnym slovom dnešného večera je slovo domov. Deti na náboženstve v 6. ročníku majú jednu úlohu. Napísať, aký je rozdiel medzi domom a domovom. Nie je to pre nich až také ľahké. Vedia povedať, čo je dom. Dom to je budova, v ktorej žijú ľudia. Ťažšie im je povedať, čo je domov. Po chvíli rozmýšľania ale deti povedia: Domov to je rodina. To je otec, to je mama, to sú súrodenci. Domov to sú vzťahy. Áno, skutočný domov vytvárajú ľudia a vzťahy medzi nimi. Mama, otec, manžel, manželka, deti, súrodenci. Oni – teda my vytvárame skutočný domov. Dnes si chceme všimnúť jednu postavu, ktorá je dôležitá pre vytvorenie domova. Je to postava otca. Každý z nás má, prípadne mal otca. Otca, ktorý sa významne podieľal na tom, kto sme. Akí sme. Ako vyzeráme. Akú máme povahu. Ako sa správame. Náš otec je dôležitejší, ako si myslíme. Nezáleží na tom, či sme s ním v každodennom kontakte, či býva ďaleko, alebo už nežije. Dokonca sa môžeme brániť a kričať: Ja nie som ako môj otec! Ale predsa sme. A to aj v tých veciach, ktoré sa nám na ňom nepáčia. Sociológovia sa pokúsili zistiť, aký vplyv má otec na deti. Založili organizáciu, ktorú nazvali: Výskumná aliancia vplyvu otcov. Výsledky jej výskumu o vplyve otcov na deti boli zaujímavé, aj keď nie až také prekvapivé. Uvádzam len niektoré z nich:

- Školské výsledky detí, ktoré vyrastajú spolu so starostlivým otcom, sú lepšie;
- Deti, ktoré vyrastajú so starostlivým otcom, majú väčšiu mieru znášať stres a frustráciu;
- Deti starostlivých otcov mávajú menej depresií, strachu či úzkostí;
- Deti, ktoré mali starostlivého otca, majú až o 80 % nižšiu šancu, že skončia vo väzení;
- Deti, a najmä chlapci, ktorým však chýbal starostlivý otec, majú oveľa vyššiu náchylnosť byť agresívni, hyperaktívni a majú tiež oveľa bližšie k trestným činom;
- Dievčatá, ktoré nemali starostlivého otca, sú náchylné na úzkosť, depresiu a sú výrazne nesamostatné; majú sklony ku skorým kontaktom s opačným pohlavím, a to aj telesným kontaktom.

Celý tento výskum (má 58 strán) povedal jednu vec: starostlivý otec je nenahraditeľný. Mali ste takého otca? Ste takým otcom? Som ja takým otcom? Možno ste prišli o svojho otca. Z dôvodu smrti, rozvodu či trvalého odlúčenia. Možno ste nikdy svojho otca ani nepoznali a nevideli. Čo je však najhoršie: možno ste so svojím otcom žili každý deň, a predsa ste nepocítili jeho lásku, prijatie či starostlivosť. Možno len tušíte, či dúfate, že vášmu otcovi na vás záležalo, ale niečo mu bránilo, aby bol aktívnym otcom. Tlak v práci. Koníčky. Možno nevedel, ako vám má prejaviť lásku či starostlivosť. Nemal odvahu byť otcom. Psychológovia nazývajú dnešnú civilizáciu civilizáciou bez otca. Jeden z nich napísal knihu Hľadanie strateného otcovstva. Sú v nej opísané

príbehy jeho klientov, ich vyznania, ktoré sa mnohokrát končia slovami: Chcem, aby môj otec ešte žil, tak veľa sme si toho nepovedali. Chcem, aby môj otec prestal piť a bol mi naozaj otcom. Chcem, aby mi otec zavolal a rozprávali sme sa spolu. Mnohí ľudia sú takto zranení a trpia smädom, ktorý dokáže uhasiť len otec. Sme civilizáciou bez otca.

Milí priatelia, v civilizácii bez otca predsa môžeš mať Otca. V Biblii je Pán Boh nazývaný Otcom. Nazýva Ho tak najmä Ježiš. Dokonca svojich učeníkov učí modliť sa: Otče náš. Naozaj odvážne oslovenie. Veď oni–Židia nesmeli ani vysloviť Božie meno. Tu ich odrazu Ježiš učí osloviť Boha ako Otca. Neoznačuje Boha ako Vyššiu moc, ako Osud, Inteligenciu či Vesmírnu energiu. To všetko je veľmi neosobné. Mnohí tak o Bohu dnes uvažujú a hovoria ako o čomsi neurčitom, vzdialenom, neosobnom. Pán Ježiš nehovorí ani o Pánbožkovi, lebo aj týmto spôsobom o Bohu niekedy rozmýšľame a hovoríme. Akoby to bolo čosi smiešne či naivné. Taká pekná hračka pre deti aj pre dospelých. Nie. Ježiš hovorí o Otcovi. Používa pri tom aramejské slovo Abba. Slovo, ktoré v doslovnom preklade znamená: otecko. V tom slove je vyjadrená veľká láska otca k dieťaťu, ale aj láska dieťaťa k otcovi. Slovo otecko úprimne povie len dieťa, ktoré vie, že je milované a môže to vysloviť v plnej dôvere. Ak Ježiš hovorí otecko, tak hovorí o láske Pána Boha k nám. Chce nám povedať: Si milovaný. Si milovaná. Pán Ježiš ťa pozýva, aby si prijal, že Boh je tvojím milujúcim Otcom. Nech by si mal akúkoľvek dobrú či zlú skúsenosť so svojím otcom, či ho poznáš alebo nepoznáš, si pozvaný k Bohu ako k svojmu Otcovi. To nie je samozrejmosť. To je dar. Pre teba. Dar, ktorý ti prináša Ježiš. On nás naučil hovoriť Otče náš, lebo urobil všetko, aby sme takto mohli Boha osloviť a hovoriť s Ním ako so svojím Otcom. Ježiš nás povolal do vzťahu lásky, ktorý otvoril svojou obeťou na kríži. On otvoril tento vzťah svojím utrpením. My vieme, že vzťah sa buduje cez komunikáciu. Náš vzťah s nebeským Otcom sa buduje cez komunikáciu, ktorú voláme modlitba. Tu na pódiu máme telefónnu búdku. Je to niečo, čo naše deti a vnúčatá len tak nevidia. Myslím, že to ani nepoznajú. Naša dcéra sa raz spýtala mojej manželky: Mami, keď ste boli s ockom malí, tak už boli bicykle? Myslím, že mnohé deti by sa pýtali: Túto búdku ste načo používali? Tá búdka môže na dnešné deti pôsobiť ako niečo z praveku. Dnes predsa máme mobily. Sme dostihnuteľní takmer kdekoľvek a kedykoľvek. Či to prispelo k prehĺbeniu komunikácie a vzťahov medzi ľuďmi, je veľmi otázne. Pán Boh nám otvára možnosť komunikovať s Ním. Kedykoľvek a kdekoľvek sa môžeme rozprávať so svojím milujúcim Otcom. My, pozemskí otcovia, máme problém v komunikácii. Konkrétne v počúvaní. My muži totiž máme veľkú schopnosť nepočúvať, alebo tváriť sa, že počúvame, ale rozmýšľať o niečom inom. Veta, ktorú často počujem z úst svojich dcér, je aj veta: „Ocko, veď som ti to hovorila. Zase si ma nepočúval!“ Túto výčitku nemusíme adresovať Bohu a povedať Mu: „Bože, ty ma nepočúvaš!“ On počúva vždy. On je vždy otvorený pre komunikáciu so mnou, s tebou, lebo nás miluje. On urobil všetko preto, aby ten vzťah lásky bol možný. Chceš ty komunikovať s Ním? Chceš ty žiť s Ním vo vzťahu lásky ako so svojím Otcom?

Milí priatelia, prvou prosbou Modlitby Pánovej sú slová: Posväť sa meno Tvoje. Ježišova modlitba sa začína slovom Otec. V tom slove je obsiahnutá láska. Preto v tých ďalších slovách je obsiahnutá úcta a rešpekt. Ak povieme, že nám je niečo sväté, znamená to, že je to nedotknuteľné, nemenné. Nemožno s tým robiť, čo sa nám zachce. Otázkou je, čo je dnes ešte pre človeka sväté. Čo považujeme za posvätné, nedotknuteľné, nemenné? Je pre nás posvätný život, rodina, manželstvo? Je posvätná dôstojnosť človeka? Alebo sme nad to, čo má byť sväté, povýšili naše túžby a predstavy, ktorým môžeme dať voľný priebeh? Sme presvedčení, že môžeme všetko, čo chceme, ale nemusíme nič. Nechceme byť k nikomu zaviazaní a nechceme byť ani ničím zviazaní. Aj preto nás učí Ježiš tieto slová. Aby sme mali rešpekt pred Otcom. Láska neznamená robiť, čo chcem. Neznamená svojvôľu. S radosťou z Božej lásky, z toho, že sme milovaní, má byť

spojená úcta k pravidlám a k Bohu. Ktorých nám ich dáva. Máte vo svojej rodine pravidlá? Dodržiavate ich? Podľa psychológov každá zdravá rodina má určité pravidlá. Keď podľa týchto pravidiel deti žijú, postupne si osvojujú zodpovednosť, vytrvalosť a ohľaduplnosť. Tam kde otec a mama berú svoje poslanie vážne, tam majú deti pevné vedenie a pevné pravidlá. Rodina, ktorá nemá pravidlá, je chorá. Tam, kde je láska, tam sú aj pravidlá. Tam nie je možné všetko. Tam nie je všetko správne. Tam nie je všetko dovolené. Pre naše dobro a pre dobro celého sveta sú stanovené hranice, ktoré nám daroval Otec. Tie hranice však vidíme len vtedy, keď k Bohu pristupujeme ako k svätému. Keď vieme, že milujúci a zachraňujúci Otec je pre nás autoritou. On nie je pre nás hocikým. On nie je pre nás bábkou v našich rukách. Je a vždy zostane Bohom. Bohom, ktorý je svätý. Ak prosíme, aby sa posvätilo Božie meno, prosíme o to, aby sme pristupovali k Bohu ako k svätému. Neznamená to, že my môžeme urobiť Pána Boha lepším, ako je. Nemôžeme ho urobiť viac milujúcim, spravodlivejším, trestajúcim, odpúšťajúcim. My nemôžeme urobiť Pána Boha viac Bohom. On je ním na 100 %. Bezchybný, bezvadný, dokonalý. My to v tejto prosbe Otčenáša vyznávame a prosíme Ho, aby bol viac Bohom pre nás, teda aby sme Ho viac rešpektovali. Viac rešpektovali to, čo On chce. Prosíme Ho o to, aby On bol viac Bohom pre nás a my, aby sme boli viac jeho deťmi. Deťmi, ktoré ešte vedia, že je niečo sväté, niečo k čomu nemôžeme pristupovať ľahkovážne. Ak to tak bude, tak to prinesie aj do nášho života poriadok a stabilitu. Mnohé veci nám budú jasné. Potom môže lepšie fungovať naše manželstvo, naša rodina, naša cirkev aj náš svet. Bez rešpektu to nejde. Bez rešpektu sa utopíme v chaose. Chceš žiť v chaose, alebo podľa dobrých pravidiel? Ak chceš mať poriadok vo svojom živote, potom uznaj Božiu milujúcu a svätú autoritu nad sebou!

Milí priatelia, ak vieme, že je niečo dobré a my to nemáme, čo vtedy prežívame? Chceme to. Túžime po tom. Zápasíme o to. Musíme to mať. Neraz za každú cenu. Máme svoje túžby. Veľké želania a sny. Aj v Modlitbe Pánovej, v Otčenáši, je vyjadrená veľká túžba. Je vyjadrená v prosbe: Príď kráľovstvo tvoje. Viete, aká túžba je vyslovená v týchto slovách? Je to túžba po hodnotách. Túžba po skutočných hodnotách. Preto nás Pán Ježiš učí vo svojej modlitbe hovoriť: príď kráľovstvo tvoje. Božie kráľovstvo, to nie je nejaká ďaleká rozprávková ríša. To nie je neurčitý nebeský svet. To sú konkrétne hodnoty. Kvalitné a trvalé hodnoty. Božie hodnoty. Je to láska, spravodlivosť, pokoj, porozumenie, odpustenie. Hodnoty, ktoré tak naliehavo chýbajú v tomto svete, aj v našom živote. Svet je stále poznačený zlom. Svet je plný ľudí, ktorí trpia. Ľudí, ktorí nie sú zmierení a neodpúšťajú druhým. Svet je poznačený vojnami a mnohými spôsobmi vykorisťovania či zneužívania slabších. Všetky tieto skutočnosti dokazujú, že Božie kráľovstvo sa ešte naplno neuplatnilo, že Božie hodnoty sa naplno nepresadili medzi nami. Veľa mužov a žien, veľa ľudí, stále žije s uzavretým srdcom pred Pánom Bohom aj pred hodnotami, ktoré nám On ponúka. Je tu ešte veľa zla. Predovšetkým v tých ťažkých situáciách života sa na našich perách objavuje otázka: Kedy už bude lepšie? Kedy bude svet iný? Kedy sa tu niečo zmení? To všetko sú otázky, ktoré sa dajú zhrnúť do vety: Príď kráľovstvo tvoje. Inak povedané: „Ježiš, potrebujeme Ťa. Potrebujeme, aby si bol všade a navždy uprostred nás! Chceme, aby svet fungoval inak lepšie a krajšie!“ Preto sa modlíme: príď. V tých slovách je vyjadrená nielen naša túžba, ale malo by to byť aj pozvanie. Zvyknete si pozývať ľudí na návštevy? Koho si pozývate domov? Koho voláte k sebe do bytu? Na návštevu si obvykle pozývame ľudí, po ktorých naozaj túžime, od ktorých chceme, aby prišli. Nepozývame niekoho, komu potom, keď príde neotvoríme dvere. V zmysle hesla: Môžete prísť na návštevu, my aj tak doma nebudeme! Ak sa modlíme príď, tak naše srdce by nemalo zostať zatvorené. Zatvorené pred Pánom Ježišom. On chce vstúpiť do nášho srdca. So svojimi hodnotami. So svojím kráľovstvom. So všetkým tým, čo chýba v tomto svete, ale čo chýba aj v našom živote. On nám to chce dať. Je to paradox, že chceme viac lásky, ale nechceme Boha, ktorý je láskou. Chceme viac spravodlivosti, ale nechceme Toho, ktorý je dokonale spravodlivý. Chceme viac pokoja, ale nechceme Toho, kto je Tvorcom pokoja. Chceme viac práva, ale nechcem Toho, kto je nepodplatiteľný. Chceme hodnoty Božieho kráľovstva, ale nechcem Kráľa Božieho kráľovstva. Chceme Božie hodnoty, ale nechceme Pána Boha. Preto aj dnes môžeš povedať: „Pane, príď ku mne. Som tu a čakám Ťa. Potrebujem Ťa. Tak veľa chýba v mojom živote z Teba. Túžim po skutočných hodnotách a viem, že sú iba v Tebe!!“

Milí priatelia, bratia a sestry, na začiatku so spomínal úlohu pre šiestakov– aký je rozdiel medzi domom a domovom. Aký je teda rozdiel medzi domom a domovom? Porozmýšľajme... Je nám jasné, čo je dom. Ale, čo je domov? Myslím, že domov je tam, kde sú tie tri veci, ktoré sme tu spomínali. Je tam láska, sú tam pravidlá a sú tam hodnoty. Domov je tam, kde je láska otca a mamy, kde sme prijatí, kde sa navzájom prijímame a milujeme. Kde spolu komunikujeme. Domov je tam, kde sú aj jasne stanovené pravidlá a hranice, v ktorých sa pohybujeme a my tie pravidlá rešpektujeme. Domov je tam, kde sú veci, ktoré sú nám sväté. Domov je tam, kde máme spoločné hodnoty, ktoré sú vzácne a zápasíme o tieto hodnoty. Bojujeme o ne a nedáme si ich vziať. Chceme, aby boli medzi nami. Máte tu na zemi taký domov? Máte miesto, kde sú prítomné láska, pravidlá a hodnoty? Takýto domov nám všetkým ponúka náš Boh. Boh, ktorého môžeme volať našim Otcom. On nám ponúka svoju lásku. Ponúka nám vzťah, v ktorom budeme mať istotu, že sme milovaní. Ponúka nám seba ako autoritu, ktorá prináša do chaosu pravidlá a stabilitu. Ponúka nám skutočné a trvalé hodnoty, ktoré nikdy nenájdeme bez Neho. Ponúka nám to všetko v Ježišovi Kristovi svojom Synovi. On nám dáva všetko, aby sme našli skutočný domov. Prijmime Krista a nájdeme skutočný domov.

Martin Chalupka
senior ŠZ seniorátu
zaznelo 3. 4. 2019 počas evanjelizácie PRE TEBA

ProChrist 2019: PRE TEBA

Liptovský Hrádok 3. – 7. apríla 2019 – Po pozitívnej odozve na evanjelizačné večery v slovenskej verzii ProChrist Live PRE TEBA 2017 prišiel organizačný tím po dvoch rokoch s novou ponukou. Evanjelizačný projekt vysielaný prostredníctvom internetu na stovky prenosových miest pripravil opäť v partnerstve so sliezskymi evanjelikmi a pod záštitou centrály v nemeckom meste Kassel.

Čo sa za značkou ProChrist vlastne skrýva? Ide o platformou, do ktorej sú zapojení kresťania z rôznych cirkví, spoločenstiev a cirkevných zborov. Na Slovensku v posledných rokoch predovšetkým evanjelici, aj keď k organizácii a účasti sú pozvaní kresťania bez ohľadu na vierovyznanie. Svojím obsahom chce ProChrist splniť dvojaký účel: byť novým impulzom pre dlhoročných kresťanov, ale hlavne osloviť hľadajúcich v sekulárnom prostredí. Zámerom je motivovať ďalších ľudí, aby sa vydali na cestu hľadania Boha a viesť s nimi dialóg o viere.

ProChrist – to je séria piatich evanjelizačných večerov, na ktorých nechýba hudba, umenie, príbehy známych osobností a biblické témy s aplikáciou do praktického života. Program z centrálneho miesta tím technikov prenáša prostredníctvom internetu na desiatky až stovky ďalších miest. „Päť večerov naplnených bohatým evanjelizačným programom chce napomôcť k misii v sekulárnom prostredí," uviedol koordinátor lokálneho projektu v slovenskom prostredí Peter Mihoč, tajomník biskupa Východného dištriktu.

Zmena formátu evanjelizácie

Domovskou krajinou evanjelizačného projektu ProChrist je Nemecko a jeho začiatky siahajú do roku 1993. Už prvé misijné programy sa z Nemecka, vtedy ešte prostredníctvom satelitu a za výdatnej spolupráce tlmočníkov, prenášali do desiatok ďalších krajín po celom svete. Medzi prvých rečníkov patril nedávno zosnulý Billy Braham a známy nemecký evanjelický farár Ulrich Parzany.

V roku 2015 došlo k zmene, centrála v Kassel vyskúšala nový formát – tzv. ProChrist LIVE. Jednu ústrednú akciu prenášanú z Nemecka do ďalších krajín nahradili viaceré menšie lokálne evanjelizácie na viac ako 120 miestach v Nemecku a Európe. S identickou témou, ale s miestnym programom a pozvanými rečníkmi, či už zahraničnými alebo domácimi. Nový formát sa osvedčil aj na Slovensku. V spolupráci so Sliezskou cirkvou evanjelickou sa doposiaľ konali tri regionálne ProChrist evanjelizácie, a to v Ružomberku (2016) a Liptovskom Hrádku (2017 a 2019).

Nový ročník ProChrist

ProChrist je už na Slovensku a v susednom Sliezsku osvedčenou značkou, s každým ročníkom pribúdajú nové prenosové miesta. Tento rok sa centrálou programu stal opäť Liptovský Hrádok, vzhľadom na jeho dostupnú polohu a vynikajúcu spoluprácu s vedením mesta, ktoré poskytlo veľkorysé priestory v kinosále Kultúrneho domu. Od stredy do nedele 3. – 7. apríla 2019 podvečer prichádzalo na live program 300 – 400 účastníkov a pozvaných hostí. Ďalšie tisícky divákov program sledovali na prenosových miestach nielen doma, ale aj v zahraničí. Organizátorov tešilo, keď k pôvodne prvým 120 prihláseným prenosovým miestam každý deň pribúdali nové a počas piatich večerov sa počet prenosových miest vyšplhal nad 360. Tak cirkevné zbory, ako aj jednotlivci, ktorí chceli evanjelizáciu sledovať online, sa z organizačných dôvodov a na základe požiadavky nemeckého partnera museli vopred zaregistrovať ako prenosové miesto.

Otčenáš ako ústredná téma

Symbolom tohtoročného ProChristu sa stal telefón – či už mobilný alebo „retro búdka", ktorý odkazoval na Božiu túžbu nadviazať spojenie s človekom a zároveň pripomínala možnosť bezplatne sa pripojiť na tzv. „inú" frekvenciu. Spomedzi všetkých modlitieb je tou najznámejšou a najcennejšou Modlitba Pánova, ktorú naučil Ježiš svojich učeníkov. Denne ju v rozličných situáciách vyslovujú veriaci a aj tí, ktorí sa za veriacich nepovažujú. A práve z modlitby „Otčenáš" vychádzali témy tohtoročných evanjelizačných večerov PRE TEBA:

1. Dvere domov: Otče náš;
2. Kde je vôľa, tam je cesta: Buď vôľa Tvoja;
3. Chlieb na cestu: Chlieb náš každodenný daj nám dnes;
4. Sila odpustenia: Odpusť nám viny naše;
5. Liek v pokušení: Neuvoď nás do pokušenia, ale zbav nás zlého.

Počas piatich večerov v kinosále L. Hrádku jednotlivé témy na drobné rozmenilo päť slovensko-sliezskych rečníkov: Martin Chalupka (Marhaň), Martin Pientak (Český Těšín), Jaroslav Petro (Obišovce) a Jiří Chodura (Oldřichovice). Sériu tém k Modlitbe Pánovej uzavrel v nedeľu podvečer Ivan Eľko, generálny biskup evanjelickej cirkvi.

Osobné svedectvá známych osobností

Medzi známe osobnosti, ktoré tento rok na ProChriste svedčili o svojej viere, patrí atlét Matej Tóth, víťaz v chôdzi na olympijských hrách v Rio de Janeiro 2016. Viera ho doslova „drží pri zemi“: „To, že som dosiahol úspech v jednej športovej disciplíne, ešte neznamená, že som lepší človek.“

Viera pomáha prekonávať prekážky aj hokejovému útočníkovi Michalovi Handzušovi a spolu so svojou rodinou patrí do cirkevného zboru v Banskej Bystrici. Medzi ďalšie známe osobnosti, ktoré sa prihovorili divákom ProChristu, patrí huslistka Miriam Kaiser, moderátorka Tamara Lištiaková, český hudobník Pavel Helan a Jozef Mikloško, riaditeľ Nadácie Úsmev ako dar.

Svoju cestu hľadania Boha osobne priblížil Ladislav Adamovič, riaditeľ Detského domova Necpaly, ktorý sám pochádza z rozvrátenej rodiny a vyrastal v detskom domove. Boh sa ho dotkol najmä vo chvíli, keď videl, aké pokroky dosahuje jeho ťažko fyzicky postihnutý nevlastný brat v náhradnej rodine.

O skúsenosť s tým, čo znamená odovzdávať život do Božej vôle, sa zdieľala Mária Tomaško, riaditeľka centra Baobab. Jej život sa zmenil, keď sa jej narodila dcéra Lujza s viacnásobným postihnutím. Spolu s manželom Danielom veria, že to nebola náhoda, ale cesta, na ktorej sa učia pravým hodnotám života. V spolupráci s neziskovou organizáciou Diaconia Sv. Jur založili na bratislavskom sídlisku denné centrum pre deti s viacnásobným postihnutím a prispievajú tak svojím dielom k akceptovaniu inakosti.

Nesmie chýbať umenie

ProChrist – to je aj umenie a kvalitná hudba, preto jednotlivé témy otvárali divadelné vstupy tvorivej skupiny AD1 v réžii Kataríny Pirohovej. Kapely zo Sliezska po prvých dvoch večeroch vystriedala KVD – Kapela Východného dištriktu, ako aj sóloví hudobníci Miriam Kaiser a Pavel Helan. V závere každého večera hudobné zoskupenie z L. Hrádku zahralo hymnu inšpirovanú Modlitbou Pánovou z autorského pera miestnej zborovej farárky Anny Belanji.

Zazneli online pozdravy priamo z prenosových miest: Hanušoviec nad Topľou, Oldřichovic a Bratislavy-

Legionárskej. Počas piatich večerov programom účastníkov v kinosále v L. Hrádku, ale aj divákov na prenosových miestach previedla dvojica moderátorov – farárka Anna Belanji a Peter Mihoč, tajomník biskupa Východného dištriktu. Svojou osobnou účasťou projekt podporili Ľubomír Pankuch, dozorca Východného dištriktu a dištriktuálny biskup Slavomír Sabol aj generálny dozorca ECAV Ján Brozman.

Modlitba pri kríži

Evanjelizačné večery končili modlitbou pri kríži, počas ktorej mohol každý z poslucháčov v perspektíve doznievajúcej témy prehodnotiť svoj vlastný život. Nielen verejne, ale aj v tichosti a súkromí. Na prenosových miestach už nebol nutný žiadny úvodný program, ale záver si mohol každý usporiadateľ stvárniť podľa vlastného uváženia. Spoločným modlitebným stíšením, rozhovormi alebo posedením pri šálke kávy.

Ozvučenie a osvetlenia zabezpečovala firma Jozefa Ždiľu Nest audio one z Bardejova. Projekciu, videozáznam, online prenos technicky zabezpečil tím cirkevného zboru Hybe pod vedením Stanislava Gregu, seniora Liptovsko-oravského seniorátu v spolupráci s Lukášom Gregorom, ktorý mal na starosti strih. Záznam jednotlivých večerov je sprístupnený cez internetový prehliadač Youtube a časom bude uložený v archíve na webovej stránke: www.prochrist.sk/preteba. Poďakovanie patrí aj firme JAMIR s. r. o. z Liptovského Mikuláša za výrobu dreveného kríža, ktorý bol centrálnym miestom pódia.

Podpora projektu

Tohto roku je projekt ProChrist PRE TEBA 2019 financovaný prevažne z dobrovoľných finančných darov jednotlivcov. Náklady spojené s organizáciou podujatia nie sú nízke, preto organizátori požiadali prenosové miesta, aby aspoň na jednom z večerov vyhlásili dobrovoľnú finančnú zbierku.

Organizačný tím verí, že evanjelizačný projekt s Božou pomocou prinesie nové duchovné povzbudenie. Veď cirkev je živý organizmus, a preto by mala rásť. Bude sa to diať vtedy, ak budeme mať odvahu pozývať nových ľudí k premýšľaniu nad existenciálnymi otázkami a k nasledovaniu Ježiša Krista.

Emília Mihočová
šéfredaktorka Evanjelického východu

Ak projekt ProChrist považujete za oslovujúcu formu evanjelizácie a chcete ho finančne podporiť, milodary môžete posielať na bankový účet: IBAN SK32 7500 0000 0040 2009 7346, VS: 4021

Ježišova moc pri nás

„Potom bol židovský sviatok a Ježiš išiel do Jeruzalema. V Jeruzaleme pri Ovčej bráne bolo jazero s hebrejským menom Betezda, s piatimi prístrešiami. Mnoho chorých ležalo v nich slepých, chromých, vychradnutých ktorí čakali, až sa voda pohne, lebo z času na čas anjel Pánov zostupoval na jazero a zvíril vodu; a ten, kto prvý vošiel do zvírenej vody, ozdravel, nech ho akákoľvek choroba trápila. I bol tam človek tridsaťosem rokov chorý. Keď ho Ježiš videl ležať a poznal, že je už dlhší čas chorý; spýtal sa ho: Chceš byť zdravý? Odpovedal Mu chorý: Pane, nemám nikoho, kto by ma zaniesol do jazera, keď sa voda zvíri; a dokiaľ sám prídem tam, vstúpi iný predo mnou. Povedal mu Ježiš: Vstaň, vezmi si lôžko a choď! Ten človek hneď ozdravel, vzal si lôžko a chodil. A bola práve sobota. Židia teda povedali uzdravenému: Je sobota; nie ti je dovolené niesť lôžko. Ale on im odpovedal: Ten, ktorý ma uzdravil, povedal mi: Vezmi si lôžko a choď! Spýtali sa ho: Kto je ten človek, čo ti povedal: Vezmi a choď? Ale uzdravený nevedel, kto je to; lebo Ježiš sa nepozorovane vzdialil, keďže na tom mieste bol veľký zástup. Potom ho Ježiš našiel v chráme a povedal mu: Ajhľa, ozdravel si, nehreš viac, aby sa ti nestalo niečo horšieho.“ J 5, 1 – 14

Ježišova moc pri nás. Taká je téma 4. nedele po zjavení. Hneď na začiatok je teda pred nás kladená otázka, ako sa deklarovala, ako sa prejavila Ježišova moc pri nás? V čom sa Ježiš – a Boh zároveň dokázal v našom živote? Aké svedectvo by ste vydali? Dnes je to o to aktuálnejšia otázka, keď hľadíme a hodnotíme rok života cirkevného zboru.

Aké rôzne odpovede by sme mohli počuť z úst veriacich ľudí? Poväčšine by sa pozornosť sústredila na konkrétne udalosti života – pomoc v ťažkej chvíli – vypočuté modlitby, uzdravenie z ťažkej choroby či uzdravenie niekoho blízkeho. V podstate také Božie konanie očakávame – vtedy vo chvíľach ťažkostí, že Pán Boh – Pán Ježiš svoju moc ukáže – že pomôže, vyslobodí, zachráni, vyrieši a pod.

O Ježišovej moci je aj príbeh, ktorý sme počuli o nemocnom mužovi. Ale je to nielen príbeh o moci, ale aj o Ježišovej právomoci, ktorý by k povedanému pridal aj svoje svedectvo.

Ježišova moc sa dokazuje tým, že dáva telesný život

Celý príbeh sa odohráva na mieste, ktoré sa v rozličných prekladoch nazýva rôzne – rybník, jazero, bazén – Betezda. Betezda boli akési kúpele, vybudované kráľom Herodesom, kde sa zhromažďovali rozliční nemocní – ako sme počuli chromí, hluchí, slepí. Bola to honosná stavba na jednej strane, zároveň však miesto zármutku a bolesti. Betezda miesto – milosrdenstva, bolo zároveň miestom ľudskej biedy. Bolo to miesto kontrastu. Počuli sme o tom, že tam dochádzalo k zázračnému uzdravovaniu. Zaujímavé miesto, ktoré sa zrejme tešilo práve pre toto presvedčenie svojmu vysokému záujmu ľudí, ktorí verili zázračnú moc rozvírenej vody. Zo slov muža sa javí toto miesto až magicky, čo však skutočnosť, že zmienka o tomto zázračnom mieste sa objavuje len v neskorších biblických rukopisoch, vyvracia. Mužove slová tak opisujú jav tak, ako sa im v tej dobe zdal. Tam na toto miesto očakávania a nádeje, no zároveň beznádeje prichádza Ježiš. Celkom cielene. Tam Ježiš vidí 38 rokov chorého muža. Prichádza k nemu vo svojej moci a hovorí mu: vstaň, vezmi lôžko a choď. A on vstane a ide. Vieme si to predstaviť? Aká to moc? Aká to sila? Ako by sme chceli, aby sa neraz také veci diali aj dnes. Po našich modlitbách, po našej horlivosti za Božie veci. Keby tak Ježiš prišiel aj dnes a spýtal sa nás: Chceš uzdraviť? Brali by sme to všetkými desiatimi. Bratia a sestry, pravdou je, že Ježiš prichádza aj dnes. Prichádza ku konkrétnym a nie ku všetkým. A koná podobne zázračne vo svojej moci. Koná pri tých, ktorí chcú uzdravenie a pritom môžu Ježiša poznať a nemusia ho poznať vôbec. Muž, o ktorom počujeme, nevedel, kto ho uzdravil. Uzdravenie nebolo vecou jeho viery, modlitby či poslušnosti. Deje sa tak aj dnes. Boh robí, ako si zaumienil. Avšak nie každý je svedkom takého, poviem, zázraku na svojom živote. Veď koľkí ďalší tam zostali bez Ježišovej pomoci. Tak je to aj dnes. No zároveň v určitom slova zmysle platí iné a pre všetkých. Ježiš vo svoje moci každému predlžuje život každým dopriatym dňom. Veď to, že žiješ, nie je z tvojej moci, ale z Božej moci, dokazujúcej sa pri každom z nás. Ježišova moc sa dokazuje tým, že dáva telesný život. Aká je to moc? Koná tak v Božej moci. Koná tak slovom – slovom, ktorým Boh na počiatku tvoril svet. Keď Ježiš hovorí o tom, že je jedno s Otcom – je s ním zajedno v tejto stvoriteľskej moci slova. Muž má dočinenie s Bohom samým. Nielen s Božou mocou. Boh svojou mocou vstupuje do tohto sveta. Viac ako očakávať na Jeho zázraky je vedieť a vložiť sa do Jeho stvoriteľskej moci, v ktorej udržiava náš život. Ježišova moc sa dokazuje tým, že dáva telesný život.

Ježišova moc sa dokazuje tým, že dáva duchovný život

Príbeh nekončí uzdravením, ale rozvíja sa v ďalších veršoch, predovšetkým v slovách, ktoré adresoval mužovi po tom, ako ho vyhľadal v chráme. „Ajhľa, ozdravel si, nehreš viac, aby sa ti nestalo niečo horšieho.“ Ježiš tu poukazuje, že telesná choroba je zlá, ale že sú ešte horšie veci. Čo je tou horšou vecou ako stratiť, či nemať zdravie? Ježiš tu hovorí o duchovnej chorobe. To majme na pamäti, lebo aj medzi nás kresťanov sa môže vniesť mylné presvedčenie, že telesné zdravie je to najdôležitejšie.

Choroba ducha. Slovom „nehreš viac“ poukazuje na rozmer duchovného uzdravenia. Ježiš má nielen moc, v ktorej udržiava či uzdravuje telesný život. K Ježišovej moci patrí dať aj život duchovný – dať aj spasenie. Toto môže iba Ježiš a nik iný. Toto je čisto Jeho právomoc. Telesné zdravie môže mať rozličnú príčinu, no zdravie duchovné môže dať jedine Boh sám skrze Ježiša Krista. Je v Ježišovej moci spasiť nás. Ako? Tak, že porazil nepriateľa smrť, priniesol obeť za naše hriechy. No rovnako, ako má moc zachrániť, má moc nás aj odsúdiť. Ježiš je totiž spasiteľom a sudcom zároveň. Ježiš má právomoc vyrieknuť nad životom každého z nás posledné slovo. Tá právomoc je od Boha samého. Právomoc dať život má moc v prítomnosti, teda je možné, aby sa tak udialo iba za života, pre všetkých tých, ktorí počujú Jeho hlas a veria v Neho. To sú tí duchovne živí. Odkedy prišiel Ježiš, tak človek smie byť duchovne živý. No Ježiš má právomoc súdiť. Súdiť duchovne mŕtvych, ktorí neprijali ponúknuté uzdravenie. To je na rozdiel od telesného dané každému v tej jeho duchovnej biede.

Ježišova moc a právomoc, v ktorej nám dal ten duchovný život – spasenie so sebou prináša novotu tak v zmýšľaní, ako aj konaní. Ježiš uzdravenému hovorí, aby vstal a vzal lôžko a šiel. Kým lôžko bolo to, od čoho bol závislý jeho život, teraz je lôžko dôkazom daru života. Kým v duchovnej smrti sme nesení vecami sveta a sme od nich závislí, po duchovnom živote sú nástrojmi nášho svedectva o živote – spasení.

Ako sa teda dokázala Ježišova – Božia moc v tvojom živote? No tým, že ťa vykúpil – zachránil od smrti večnej a dal ti večný život, ktorý žijeme už teraz. Pravda je, že Ježiš má právomoc aj v darovaní telesného života. Avšak to je koniec koncov už druhoradé. Amen

Daniel Hanko
zborový farár
kázeň zaznela v rámci výročitého zborového konventu 3. februára 2019

Kňazská správa

o živote v ev. a. v. CZ L. Hrádok – Dovalovo za r. 2018 chválená na výročitom zborovom konvente dňa 3. februára 2019

Bohoslužobný život

Návšteva spoločenstva Božieho ľudu je základným prejavom viery a poslušnosti Pánu Bohu. V posledné roky intenzívne vnímame sekularizmus doby, ktorý sa premieta aj do účasti na službách Božích. Cirkevné zbory zápasia s individualizmom, v dôsledku ktorého mnohí opúšťajú spoločenstvo cirkvi. Vidíme spochybňovanie Božích prikázaní a apatiu voči nim aj v radoch tých, ktorí kedysi boli súčasťou zhromaždenia cirkvi. Prichádzajúca doba preveruje a zároveň na svetlo sveta vynáša evanjelickú identitu. A ukazuje sa, že neraz spočíva len v náklonnosti k evanjelickému vierovyznaniu. Vnímame to zvlášť pri mladej a strednej generácií, ktorá je len v malej miere zastúpená na nedeľných bohoslužbách. Byť v zhromaždení – byť v chráme na službách Božích je jedným zo základných prejavov kresťanskej viery. Boh vedie tých, ktorých srdce je naplnené vierou do spoločenstva, kde je On sám prítomný. Neprichádzať do spoločenstva – nesvätiť deň odpočinku je hriechom – porušením Božích prikázaní.

Služby Božie sa v CZ konali pravidelne každú nedeľu o 10.00. Výnimočne sa konali v inom čase, a to v prípade zastupovania iným duchovným. Služby Božie, ktoré pripadli na iný deň ako nedeľu a pritom to nebol štátny sviatok, sa konali o 18.00 hod. Ak bol štátny sviatok, služby Božie sa konali dopoludnia od 10.00 hod. Celkovo sa konalo 64 služieb Božích s tým, že 53 z nich sa konalo v nedeľu a 14 pri výročitých sviatkoch, ktoré pripadli na iný ako nedeľný deň.

Štatistiku tak ako predchádzajúci rok rozdelím podľa charakteru dňa stretania – nedeľné služby Božie, výročité slávnosti, a 3 hlavné cirkevné slávnosti (Veľká noc, Svätodušné sviatky a Vianoce).

Priemerná účasť na službách Božích oproti r. 2017 poklesla na 77 ľudí. Výročitých slávností (veľkonočné, svätodušné a vianočné sviatky a záver občianskeho roka a Pamiatky posvätenia chrámu Božieho) sa zúčastnilo 108 ľudí.

Služby Božie, ktoré pripadli mimo nedele – Vstúpenie, Pamiatka Jána Husa a Cyrila a Metoda, Pamiatka reformácie, Pamiatka zosnulých a pod. V uplynulom roku sa deň slávenia niektorých sviatkov (Pamiatka zosnulých a Majstra Jána Husa) presunul oproti dlhoročne zaužívanej praxi na deň štátneho sviatku. Účasť na týchto službách Božích sa zvýšila.

Spev piesni na službách Božích začiatkom roka A. Trzaskalíková striedavo so Z. Jurišovou. Od apríla do novembra kantorskú službu vykonávala len A. Trzaskalíková až do novembra, keď podstúpila operáciu. Záver roka vrátane vianočných sviatkov na službách Božích kantoroval I. Hudák z L. Ondreja. Tešíme sa z toho, že pre hru na organe sa pripravuje aj mládežníčka L. Dúbravcová. Kázňové texty boli vyberané prevažne z agendou predpísaných biblických textov. Výnimočne, prevažne šlo o kázňové texty počas výročitých slávností, boli vyberané voľne.

Okrem kňaza a kantora na programe služieb Božích participoval spevokol, deti, dorast a mládež, jednotlivci čítaním básni a epištolických textov, prípadne vystúpenia od pozvaných hostí.

Do letných prázdnin sa konali aj tzv. detské služby Božie v druhú nedeľu v mesiaci pred hlavnými službami Božími. Počas prázdnin, keď sa nevyučovala Detská besiedka, sme začali s detským programom v rámci služieb Božích. Bližšie o tom informujem v sekcii o práci s deťmi. Pri príležitosti pamiatky posvätenia chrámu Božieho bol zorganizovaný zborový deň, o ktorom bližšie informujem v časti „Iné misijné aktivity".

Konfirmácia

Slávnosť konfirmácie sa konala 27. mája a konfirmovaní boli 4 členovia cirkevného zboru – 3 dievčatá a 1 chlapec. Po dvojročnej konfirmačnej príprave katechumeni predstúpili pred cirkevný zbor, aby verejne vyznali svoju vieru v Trojjediného Boha. Slávnosť konfirmácie bola spojená so skúškou konfirmandov. Posledné roky je účasť na slávnosti konfirmácie nízka. Spôsobené je to zaiste tým, že konfirmandov nie je toľko, ako bývalo pred niekoľkými desiatkami rokov. Neraz je ten počet málo vyšší, ako je na bežných službách Božích. Pritom sa danej slávnosti zúčastňujú rodinný príslušníci, z ktorých sa niektorí nezúčastňujú nedeľných služieb Božích.

Negatívnou je aj skutočnosť, že ku koncu slávnosti sa znižuje stav účastníkov odchodom zo zhromaždenia. Na konci slávnosti tak v chráme zostáva len zopár členov cirkevného zboru s rodinami konfirmandov. Pri pohľade na zdecimované spoločenstvo sa neubránim pocitu sklamania. Nie je výnimkou, že mnohí, keď počujú, že bude slávnosť konfirmácie, dopredu vedia, že sa tej slávnosti nezúčastnia. Mnohí z pochopiteľných dôvodov, ako je choroba – mnohí z dôvodu, že služby Božie trvalú dlhšie, ako býva zvykom. Čo je z toho možné čítať? Možno aj to, že je nám mladá generácia ľahostajná, to, že sme si v rámci spoločenstva s nimi za tie dva roky konfirmácie nevytvorili bližší vzťah, keď počastakého významného dňa pri nich nie sme s podporou. Často na adresu mladých počujeme negatíva, kritiku, akí sú zlí, ako sú im ľahostajní starší ľudia. Avšak ak nevidia príklad v nás starších, nemôžeme sa čudovať ich konaniu. Mladá generácia potrebuje prijatie, trpezlivosť a lásku. Keď je toto prítomné, dokážu prijať aj napomenutie a nechať sa viesť.

Konfirmácia je jedným z prvých míľnikom života mladých kresťanov. Po nej preberajú zodpovednosť za svoj duchovný život. Ten je do momentu konfirmácie predovšetkým záležitosťou rodičov a krstných rodičov. Počas niekoľkých rokov práce s konfirmandmi vnímam, že duchovná starostlivosť o deti pred konfirmáciou je v mnohých prípadoch zanedbávaná. Biblické znalosti, modlitba, čítanie slova, pravidelná návšteva nedeľných Služieb Božích je neraz len zriedkavou praxou v rodinách konfirmandov. Pozitívom je, že povinnosti

konfirmandov privádzajú k duchovnému životu neraz aj ich rodičov, ktorí sa s nimi zúčastňujú služieb Božích.
V septembri r. 2018 bolo na konfirmačné vyučovanie prihlásených 5 detí (4 chlapci a 1 dievča). Jednému z konfirmandov bola udelená výnimka z veku, pretože ešte nemal 12 rokov. Konfirmačného vyučovania sa zúčastňuje spolu so svojim starším bratom. Počet konfirmandov, ktorí navštevujú druhý ročník, je dva.
Je tradíciou v zbore, že každoročne je možnosť pripomenutia si konfirmácie a to aj tzv. „Zlatou konfirmáciou". V uplynulý rok sa tak udialo 10. júna. Slávnosť konfirmácie má nielen význam pripomenutia toho, čo bolo, ale zároveň aj toho, ako má vyzerať kresťanský život.

Krst svätý
Sviatosť krstu svätého bola prislúžená v uplynulom roku 4 deťom, pričom polovica z nich žije mimo územia CZ. Vo veľmi nízkom počte krstov sa odráža niekoľko skutočností. Nízky počet rodiacich sa detí vo všeobecnosti. Dôvodom je aj sekularizácia spoločnosti, v ktorej mladá generácia nevidí dôvod priviesť deti ku krstu. Prekážkou v mnohých a stále častejšie sa objavujúcich prípadoch je to, že rodičia detí nie sú zosobášení a sú aj takí, ktorí sa nemienia v budúcnosti zosobášiť. Krst je vecou viery a poslušnosti Pánu Bohu rovnako, ako je vecou poslušnosti aj vstup do manželstva. Manželstvo je Bohom daný dar pre muža a ženu a je predpokladom bezpečia. Samozrejme, že to neplatí automaticky, ale je to dennodenný zápas o podobu manželstva. V dôsledku problémov je rozvodovosť na Slovensku vysoká, čo mnohých odrádza od vstupu do manželstva s argumentom, že oni nepotrebujú pre svoj vzťah "papier". V skutočnosti je to strach zo zodpovednosti za vlastné rozhodnutia. Je to zároveň prejav nepochopenia, čo znamená skutočná láska – totiž že to nie je len emócia, ale predovšetkým rozhodnutie milovať a ctiť si za každých okolnosti, nielen vtedy, keď je všetko v poriadku. Zo skúseností, ktoré mám, konštatujem, že v mnohých prípadoch je krst vecou evanjelickej tradície. Krst je začiatkom duchovného života, ktorý má rásť predovšetkým za pomoci rodičov a krstných rodičov. Avšak len veľmi ťažko môže viera detí rásť tam, kde na to nie sú rodičmi vytvorené predpoklady. Krst je Božím činom – činom Božej milosti, v ktorej má viera pokrsteného zasľúbenie rásť. Rodiča a krstní rodičia majú zodpovednosť vytvárať podmienky pre rast viery v Ježiša.

Večera Pánova
Sviatosť večere Pánovej je súčasťou duchovného života veriaceho človeka. V podobe chleba a vína sa nám nielen pripomína obeť a láska Pána Ježiša Krista, ktorý povedal: „toto je moje telo, ktoré sa za vás vydáva; toto je moja krv, ktorá sa za vás vylieva", ale dáva možnosť tajomného spoločenstva so samotným Bohom. V chlebe a víne sa veriacemu dáva prijímať sám Pán Ježiš Kristus. Z tohto prijímania pramení sila pre každého, kto k Večeri Pánovej pristupuje s otvoreným srdcom. Večera Pánova ponúka priestor pre pokoru a lásku nielen k Bohu, ale aj k bratom a sestrám. Večeri Pánovej prechádza v spoveď, v ktorej sa úprimne kajajúcim zvestuje Božie odpustenie hriechov pre zásluhy a obeť Pána Ježiša Krista. Bolo zaužívanou praxou, ktorá aj keď už nie v takej intenzite pretrváva dodnes, že pred výročitými sviatkami dochádzalo k prijímaniu tejto sviatosti. V r. 2018 bola možnosť pristúpiť k Večeri Pánovej celkom 11-krát. Aj keď bola Večera Pánova prislúžená za posledných 5 rokov najväčšiemu počtu komunikantov, Večeru Pánovu v zbore ju prijala menšia časť dospelých členov zboru a to práve preto, že niektorí členovia zboru sa jej zúčastnili nielen na výročité sviatky.
Spoveď nám pripomína našu vinu pred Bohom a potrebu Božieho odpustenia. Večera Pánova nám pripomína Božiu milosť v Kristovi, keď nás prijíma a dáva nám možnosť byť v spoločenstve s Ním. Prežívanie sviatosti je individuálne a nie je možné hodnotiť ho. Je však predsa len možné vnímať odozvu v živote prijímajúcich, minimálne v podobe odpovede na otázku: Sľubujete, že polepšíte svoj život?. Jednou z oblastí polepšenia si života je zaiste aj to, že človek sa otvára aj tomu širšiemu spoločenstvu, ktoré je tvorené v chráme Božom. Po prijímaní Večere Pánovej sa vďačnosť voči Pánu Bohu prejavuje poslušnosťou, ktorá má svoj pozitívny dopad pre život človeka.
Možnosť prijať Večeru Pánovu na požiadanie aj v domácnosti, a to nemocným a imobilným členom cirkevného zboru. Požiadanie o prijatie Večere Pánovej v domácnostiach je neraz spájané so strachom, totiž, že by si chorý a nevládny člen zboru pomyslel, že už zomiera. Žiaľ, je to tiež problém aj tých rodín, ktoré majú vzťah k cirkvi a duchovnému životu. Pre človeka, ktorému je sviatosť Večere Pánovej vzácna, je prijímanie na povzbudenie. Samozrejme prislúženie Večere Pánovej je aj vecou zomierajúcich, ktorým máme aj takto pomôcť sa pripraviť na poslednú chvíľu. V danej chvíli je omnoho väčšou pomocou pre človeka Večera Pánova, ako neustále upokojovanie: „Nevzdávaj sa, bude to dobre". Pritom však všetci vedia, že to už dobré nebude. Žijeme v dobe, v ktorej sa o smrti nerozpráva a vytesňuje sa z povedomia. Neuvedomujeme si však, že človek cítiaci blízkosť smrti v určitom slova zmysle takto zostáva sám. Pravdou pri tom je, že o posledných veciach, smrti sa ťažko rozpráva aj veriacim, nehovoriac o tých, ktorí sú vo viere vlažní. Veriaci máme nádej vzkriesenia, ktorú máme zvestovať veriacim na smrteľnej posteli, no zároveň s touto zvesťou majú prichádzať aj k zomierajúcim neveriacim. Veď práve chvíľa zomierania, blízkosti smrti môže byť pre zomierajúceho chvíľou milosti, presne tak, ako ňu bola pre kajajúceho sa lotra zomierajúceho na Golgote po boku Ježiša.

Bohoslužobné výkony
Sobáš
Uplynulý rok sme mali možnosť byť v našom evanjelickom chráme Božom svedkami len jedného sobáša. Neuzatváranie manželstiev, či uzatváranie manželstiev evanjelikov občianskym a nie evanjelickým spôsobom, potvrdzujú sekularizáciu evanjelickej spoločnosti. Inštitút manželstva ako záväzku mnohí podceňujú. Argumentujú neraz tým, že je to len papier. V skutočnosti to však svojím správaním popierajú, lebo ak by to bol len „obyčajný papier", prečo by sa tak tomu bránili? Manželstvo je záväzok a spoločnosť, v ktorej žijeme sa bráni záväzkom, lebo ich vníma ako obmedzujúce. Pritom si však neuvedomujú pozitívny dopad pre spoločný život – puto, ktoré viaže spolu. Ak človek nevníma manželstvo ako Bohom daný stav, ani vstup do manželstva ho neochráni pred krízami, či aj rozvodom. Nevstupovanie do manželstva sa prezentuje ako trend, v skutočnosti je za tým strach prevziať na seba zodpovednosť. Kohabitáciou si na rozdiel od vstupu do manželstva človek necháva zadné dvierka pre prípad núdze, ktorými by zo vzťahu omnoho jednoduchšie vycúval. Najväčšou obeťou celého tohto „chorého" spôsobu života sú práve deti, ktoré potom žijú v neusporiadaných rodinách či striedavej starostlivosti. Zdravé a fungujúce rodiny boli základom silnej spoločnosti. No toto jadro spoločnosti je nerušené natoľko, že je oprávnený strach z podoby budúcnosti. Cestou je návrat k tomu pôvodnému, Božiemu a zároveň dejinami osvedčenému. Tou najlepšou cestou je odvrátenie sa od egocentrickej lásky, ktorá koná tak, ako to jej vyhovuje, k láske, ktorá koná tak, ako je to dobré a prospešné.

Pohreby

Na poslednej ceste životom sme v r. 2018 vyprevadili 11 členov cirkevného zboru (5 žien a 6 mužov). Posledná rozlúčka so zosnulými sa vo všetkých prípadoch konala v ev. chráme Božom v Dovalove. Vo väčšine prípadov šlo o starších členov cirkevného zboru a výnimkou troch pohrebov. Priebeh poslednej rozlúčky sa riadil cirkvou schváleným programom s tým, že životopis a odobierka je pred zvesťou Božieho slova. V rámci programu je zahrnutý spev piesne niekoľkých členov spevokolu. Zámerom tohto spevu je potešenie smútiacej rodiny. Väčšia časť pozostatkov zosnulých po skončení pohrebu podstúpila kremáciu. V súvislosti s týmto pripomínam skutočnosť, ktorá v dnešnej dobe zvlášť v prípade pozostalej rodiny, ktorá nemá priamy kontakt s cirkevným zborom, že urna s pozostatkami zosnulých sa ukladá evanjelicko-kresťanským spôsobom. Za posledné roky nie je výnimkou to, že rodina tak urobí sama bez kňaza a tak bez zvesti slova, modlitba a požehnania prítomných. Takéto konanie je v určitej miere negatívnym duchovným odkazom pre širšie spoločenstvo tých, ktorí zosnulého poznali a radi by sa uloženia urny zúčastnili. Takéto nerešpektovanie zaužívaného spôsobu v cirkvi je neraz spojené s rozpakmi nad priebehom pri svojvoľnom uložení urny. Urna s pozostatkami sa zakaždým má ukladať evanjelicko-kresťanským spôsobom.

Smrť člena cirkevného zboru oznamujeme v cirkvi zvonením zvonov. Robí sa tak zakaždým po dohode pozostalých so zvonárkou cirkevného zboru. V uplynulom roku sa však stalo, že došlo k zvoneniu pri smrti člena cirkevného zboru, ktorý mal nakoniec občiansky pohreb. Nie je zvykom, ani praxou v cirkvi, aby sa zvonilo pri občianskom pohrebe, a to aj keď zosnulý/á bol/a členkou cirkevného zboru. Zvonením sa totiž oznamuje nielen smrť členov zboru, ale zároveň aj to, že posledná rozlúčka sa bude konať evanjelicko-kresťanským spôsobom. Daná situácia vzišla z toho, že rodina požiadala s. zvonárku o zvonenie bez toho, aby spomenula, že nemá v úmysle vykonať poslednú rozlúčku kresťanským spôsobom. Keďže zosnulý bol členom cirkevného zboru, nebol dôvod myslieť si, že pohreb bude vykonaný občianskym spôsobom. Ak by to s. zvonárka vedela, k zvoneniu by nebolo došlo.

Večer pred pohrebom zvykne bývať tzv. „spievanie pred pohrebom“ v zborovom dome v s rodinou dohodnutom čase. Vďaka patrí br. Jaroslavovi Hapčovi, ktorý viedol tieto spievania.

Cirkevný zbor ponúka možnosť vykonať kary v priestoroch zborového domu. V prechádzajúcich rokoch to tak bolo vo väčšine prípadov. V r. 2018 to bolo v menšej miere a to vzhľadom na to, že Pán si povolal s. Z. Vevericovú, ktorá sa starala o poriadok v zborovom dome. Vďaka Pánu Bohu po nie dlhom čase prijala za svoju túto službu s. Ľ. Papajová.

V spojení s pohrebmi sa zmienim aj s možnosťou prislúženia Večere Pánovej. K tejto možnosti som otvorený a som vďačný za tie prípady, v ktorých k tomu došlo u niektorých už zosnulých. Vo väčšine prípadov predchádza smrti choroba, ktorá má pomalší či rýchlejší priebeh. V danom období človeku prebiehajú mysľou rozličné otázky, medzi nimi aj tie existenčné. Sú to otázky o zmysle života, toho, čo bude po smrti. Neraz je to bolesť duše nad minulosťou či bezprostrednou prítomnosťou, či iné človeku priťažujúce myšlienky. Možnosť prijať spoveď a Večeru Pánovu je možnosťou prijať odpustenie a útechu. Táto vzácna chvíľa je v mnohých prípadoch nevyužitá. Je pochopiteľné, že rodinný príslušníci trpiaceho vytesňujú zo svojej mysle skutočnosť smrti. Pravdou však zostáva, že smrť tým človek neoddiali. V Božej ruke je život každého z nás. Božím slovom, modlitbou, Večerou Pánovou pomôžeme strpiacim a zomierajúcim viac ako slovami „neboj sa bude to dobré“, aj keď vieme, že to už dobré nebude. Neraz to cíti už aj sám trpiaci, a tak celá tá atmosféra pôsobí rušivo a nepokojne pre obe strany. Áno, neraz je zo strany blízkych príbuzných strach z toho, že trpiacemu dáme dôvod myslieť na smrť. Veď neraz je povedomie, že prislúžiť Večeru Pánovu chorému sa rovná prislúžiť ju automaticky už zomierajúcemu. Mnohí, kedysi duchovne žijúci v cirkevnom zbore, tak zostávajú v ťažkej chorobe bez duchovného povzbudenia, nezaopatrení na poslednej ceste. Ako som spomínal, teším sa z toho, že v uplynulom roku sa tejto možnosti otvorili príbuzní trpiacich a tak ukázali jeden z rozmerov kresťanskej lásky a starostlivosti. Verím, že tých príležitostí, ktorých je zakaždým mnoho, budem môcť byť v budúcnosti účastný viac.

Biblická vnútromisijná práca v zbore

Činnosť VMV

Vnútromisijná činnosť je koordinovaná zborovým farárom s pomocou jednotlivých vedúcich sekcií práce s deťmi a diakonie.

Detská Besiedka

Budúcnosť cirkvi je v mladej generácií. A budúcnosť mladej generácie je v deťoch. Rovnako ako všetkým tak aj deťom je dôležité prinášať evanjelium a zoznamovať ich s cestou viery. Deti na rozdiel od všetkých ostatných sú najviac formovateľné. Platí to v tom pozitívnom slova zmysle, ale aj v negatívnom. Preto v zbore venujeme práci s deťmi osobitú pozornosť. Je pravdou, že cirkevný zbor, ani vyučovanie náboženstva, úplne nenahradí kresťanskú výchovu rodičov. Práve rodičia už v ranných štádiách veku formujú u detí predstavu o Bohu. Cieľom cirkevného zboru je vytvoriť priestor pre ďalší duchovný rast a spoločenstvo.

V uplynulom roku došlo k niekoľkým zmenám, čo sa týka vyučovania náboženstva. Prvou je to, že kým v prvej polovici roka bola besiedka v sobotu, začiatkom nového šk. roka 2018/2019 sa DB konala v nedeľu. Dôvodom k tomuto rozhodnutiu bolo to, že ku koncu školského roka 2017/2018 detská besiedka v niektorých prípadoch pre nulovú účasť nebola. Zároveň je novým aj spôsob výučby, a to, že časť programu prebieha v kostole a druhá časť pre deti v ich spoločnej miestnosti. Deti patria do chrámu a je dôležité, aby si ku chrámu a chrámovému spoločenstvu vytvárali vzťah. Myšlienka tzv. „detskej kázne“ sa začala realizovať začiatkom letných prázdnin a prebiehalo to každú nedeľu do ukončenia prázdnin. Po kladnom vyjadrení zborového presbyterstva, čo sa týka tohto formátu, takto to fungovalo až do konca roka. V rámci služieb Božích je tak po epištolickom texte blok pre deti pozostávajúci z dvoch piesni a témy – výkladu pre deti. Následne počas druhej piesne deti z DB dostávajú požehnanie a odchádzajú do svojich priestorov, kde prebieha ďalší program. Z dôvodu tohto bloku programu určeného pre deti sa prestali konať nedeľné detské služby Božie raz mesačne. Výhodou je skutočnosť, že tému môže mať niekto, kto sa priamo nevenuje práci s deťmi v zbore.

Prácu s deťmi v uplynulom roku koordinovala Z. Sklenková. V tíme pracovníkov s deťmi sú: T. Gajdošová, A. Dúbravec, T. Pelachová, K. Pelachová, A. Kovačičínová, L. Dúbravcová. Detskou témou v chráme poslúžila aj Z. Pichnarčíková, K. Hanková, F. Kriško a K. Kovačičínová.

Deti. ktoré sa besiedky zúčastňujú, boli vo veku od 3- – 10-tich rokov, pričom vyučovanie prebiehalo v jednej skupine. Preberanými témami sú starozmluvné biblické príbehy.

Uplynulý rok sa nekonala vianočná akadémia vzhľadom na nízky počet detí navštevujúcich DB. Deti však programom poslúžili počas štedrovečerných služieb Božích a tiež na pamiatku Božieho

narodenia. Okrem spomenutých poslúžili aj na službách Božích pri pamiatke posvätenia chrámu Božieho a inokedy. Vo vianočnom čase sa konali adventné tvorivé dielne, počas zborového dňa samostatný program pre deti.

Ako je zvykom počas letných prázdnin v dňoch 30. 7.–5. 8. sa konal denný tábor, ktorého sa zúčastnilo 35 detí vo veku od 4–12 rokov. Tábor na rozdiel od tých predchádzajúcich rokov trval 7 dní s tým, že vyvrcholenie bolo na nedeľných službách Božích, ktorých sa na pozvanie zúčastnili aj rodičia viacerých detí. Po skončení služieb Božích bol pre všetkých prichystaný obed. Rovnaký formát tábora plánujeme aj tento rok v dňoch 22.–28. 7. 2019. Tábor vnímame ako misijnú príležitosť, aj keď je pravda, že sa to na živote zboru v podobe navštevovania DB neodzrkadlilo. V Dovalove pribúda mladých rodín, čo je pre zbor výzvou na hľadanie spôsobov ako sa priblížiť nielen deťom, ale ja rodičom samotným.

Biblické hodiny dospelých

Biblické hodiny svojím priebehom ponúkajú možnosť hlbšie preniknúť do posolstva biblických textov. Analýza biblických textov prebieha formou výkladu, ale aj diskusie, ktorá nasleduje po výklade. Program je tiež vyplnený piesňami a spoločnými modlitbami. Biblické hodiny sa konali mimo letných prázdnin a obdobia adventu, pôstu, keď boli nahradené večernými službami Božími. Témy jednotlivých stretnutí boli definované Markovým evanjeliom, v ktorého skúmaní sme pokračovali. Týchto stretnutí sa v uplynulý rok zúčastňovalo v priemere 8 členov cirkevného zboru. Oproti minulému roku je to rovnako nízke alarmujúce číslo.

Dorast

Pre mladých cirkevného zboru bol vytvorený priestor na stretávanie sa každý piatok počas školského roka. Oproti predchádzajúcemu roku tak nastala zmena. Zmenou boltiež vek účastníkov, ktorého spodná hranica sa ponížila na vek 10 rokov. K poníženiu veku sme dospeli po tom, ako sa nám generácia starších detí pomaličky vytratila z detskej besiedky. Tento posun vnímame pozitívne nielen preto, že po odchode mladých, ktorí absolvovali konfirmáciu v 2016–2018 sa zachoval počet účastníkov (priemerne 10), ale aj vytvoril opätovne priestor pre duchovné formovanie mladých v zbore. Dorastenci sa mohli zúčastniť dvoch dorastových pobytov organizovaných cirkevným zborom v spojení s okolitými zbormi – CZ L. Hrádok a Hybe. Ani jedna z možností sa v prípade našich dorastencov neujala, a tak jediným pobytom, ktorý absolvovali, bol seniorátny tábor KOLOS. S novým školským rokom sme sa zaoberali novými témami, konkrétne z knihy Skutkov apoštolských. Stretnutia dorastu sa riadili zaužívaným programom, do ktorého boli zapojení predovšetkým dorastenci po konfirmácií. Starší z účastníkov dorastu sa aktívne podieľali aj na ďalších aktivitách cirkevného zboru. Dorast poslúžil na službách Božích pri rozličných príležitostiach, ako aj detskom tábore. V spolupráci s divadelným súborom ahoJ tiež nacvičili vianočné divadelné predstavenie Červené čižmičky, ktoré prezentovali v KD Dovalovo. Pri práci s dorastom chýba v zbore spolupracovník – vekovo blízky dorastencom, ktorý by sa tejto práci venoval naplno. Ak by takýto pracovník v zbore pôsobil, bolo by to, verím, obohatením pre celé spoločenstvo zboru. Napriek absencii takéhoto vedúceho ma teší, že medzi dorastencami sú iniciatívni jednotlivci, pre ktorým je toto spoločenstvo blízke.

Mládež

Uplynulý rok sa začali stretnutia mládeže. Stretnutia boli určené pre mladých členov zboru po konfirmácii. Spočiatku sa mladí cirkevného zboru zúčastňovali stretnutí mládeže v Hybiach. Dôvodom dochádzania na stretnutia v neďalekom cirk. zbore bol nízky počet záujemcov, a tak problematické fungovanie daných stretnutí na pôde domáceho zboru. V letných mesiacoch bol CZ Hybe zorganizovaný spoločný víkendový pobyt, ktorého sa zúčastnilo 5 mládežníkov z nášho cirkevného zboru. Koncom roka sa, aj keď v malom počte, začala stretávať mládež na fare. Stretnutia sú v počiatkoch, čomu nasvedčuje aj priemerný počet 2–3 mladých ľudí. Túžba stretávať sa je, čo je predpokladom k tomu, aby. aj keď počtom malé, spoločenstvo naďalej fungovalo. Tých, ktorí by sa stretnutí mohli zúčastňovať, nie je v Dovalove málo. Avšak dôvodom je to, že po konfirmácií opustili spoločenstvo zboru. Skúsenosť svedčí o tom, že návrat späť je v drvivej väčšine pre nich ťažký. Dôvod absencie mladých je aj v tom, že len minimálna časť z nich má vo svojich rodičoch príklad v čo i len pravidelnom navštevovaní nedeľných bohoslužieb, nehovoriac o aktívnom sa zapojení do práce v zbore. Cirkevný zbor má záujem o to, aby v zbore fungovalo spoločenstvo, ktoré by bolo atraktívne a duchovne obohacujúce. Je to však náročný proces, aj kvôli tomu, že mladí v danom veku majú nesmierne veľa možností ako tráviť čas. Smutným je aj to, že mnohí z tých, ktorí sa od mala zúčastňovali života cirkevného zboru – v mnohých prípadoch pod vedením starých rodičov, sa rozhodli ísť inou cestou než cestou za Kristom, ku ktorej boli vedení.

MOS

Modlitebné spoločenstvo v cirkevnom zbore nebolo organizované. Zbor sa pri spoločných modlitbách okrem pravidelných týždenných stretnutí mal možnosť stretnúť len 1-krát, a to na začiatku roka počas Aliančného modlitebného týždňa. Aliančný modlitebný týždeň sa niesol v duchu hesla: Pútnici a cudzinci. Už niekoľko rokov toto stretnutie prebiehalo v spolupráci cirkevných zborov L. Hrádok, L. Peter, L. Hrádok – Dovalovo a zbor bratskej jednoty baptistov vo Vavrišove. V r. 2018 sa táto skupina rozšírila o cirkevný zbor L. Porúbka. Celkovo sa to zúčastňovalo približne 60– 70 ľudí. U nás v zbore sa stretnutie konalo v utorok 9. januára. Modlitebný týždeň v pôste a advente sa v r. 2018 nekonal.

Práca mužov a žien

V r. 2018 nenastali žiadne zmeny, čo sa týka práce s mužmi a ženami v podobe samostatných stretnutí. Ženy sa samostatne nestretávali. Muži sa mali možnosť stretávať na spoločných stretnutiach tzv. „stretnutiach mužov“, ktorého sa zúčastňovali okrem mužov z nášho zboru aj muži zo zborov L. Peter a Hybe. V priemere sa stretávalo 12 mužov, Z nášho cirkevného zboru sa stretnutí zúčastňovali okrem zb. farára v priemere 3 muži. Stretnutia sa konali každý nepárny týždeň v mesiaci mimo obdobia pôstu, adventu a školských prázdnin v lete. Vzácnym časom na stretnutiach je nielen zvesť slova, ale aj otvorená diskusia k danej téme či iným témam, ktoré sú aktuálne či zaujímavé pre účastníkov. Vzhľadom na to, že sa na pôde liptovsko-oravského seniorátu stretáva viacero skupín mužov, bolo zorganizovaných niekoľko spoločných stretnutí, z ktorých sa posledné uskutočnilo na pôde nášho cirkevného zboru s témou: Čo bude po smrti? V týchto vzácnych a obohacujúcich stretnutiach plánujeme pokračovať aj naďalej. Škoda, že týchto stretnutí sa zúčastňuje len málo mužov z nášho zboru. Veríme však, že v nastávajúcom roku sa počet účastníkov z nášho zboru zvýši.

Spevokol

Neodmysliteľnou súčasťou života cirkevného zboru je spevokol dospelých. Aj uplynulý rok sa pravidelne stretával pod vedením s. J. Gajdošovej, aby spevom

piesni obohatil program 9 služieb Božích na výročité sviatky.
Nácviky sa s malými výnimkami konali pravidelne v sobotu mimo mesiacov jún – august. V uplynulý rok jeho rady opustilo viacero starších členov. Nepribudli však noví členovia. Potrebné je posilniť tak ženské, ako aj mužské hlasy. Celkový počet členov spevokolu sa tak ponížil. K spevu sú neustále oslovovaní ďalší, no bez odozvy. Veľmi častým dôvodom je konštatovanie „ja neviem spievať", prípadne „nehodím sa na to". Osobne však vnímam, že je to neraz ostych postaviť sa pred zbor a spievať. Samozrejme je to pochopiteľný dôvod, no každý z tých, ktorí v spevokole slúžia tým prešiel a zvládol to. Zároveň ďalším dôvodom je pochopiteľne záväzok, ktorý mnohí nechcú dať z rozličných dôvodov. V zbore však máme potenciál tých, ktorí by mohli spievať. Nezáujem pridať sa k spevu je neraz aj pre samotných členov ubíjajúci. Tu sa potvrdzuje, že individuálne rozhodnutia nás ako jednotlivcov podieľať či nepodieľať sa na službe v cirkvi má širší rozmer. a to rozmer „povzbudenia či odradenia" tých, ktorí už konkrétnym spôsobom slúžia.

Hudobné skupiny
Na pôde cirkevného zboru samostatne pôsobiaca hudobná skupina v r. 2018 neexistovala. Fungovalo však zoskupenie hudobne nadaných mládežníkov a dorastencov, ktorí na pôde cirkevného zboru slúžili hudobným sprievodom piesni. Bolo to tak pri programe detí dorastu a mládeže počas výročitých sviatkov, detského tábora a od leta aj na službách Božích počas programu určeného pre deti. Je túžbou nielen mňa ako kňaza, ale túto túžbu po vzniku samostatného hudobno-speváckeho telesa badám aj v radoch niektorých mladých zboru. Nádejam sa, že táto túžba v r. 2019 naberie konkrétnu podobu a ja budem môcť pri hodnotení r. 2019 konštatovať vznik hudobno-speváckeho zoskupenia.

Práca s rodinami
Pre rodiny bol vytvorený priestor na stretnutia v priemere raz za dva mesiace. Celkovo sa stretnutí zúčastnili zástupcovia 6-tich rodín cirkevného zboru, v priemere to boli 3 rodiny na stretnutí. Stretnutia mali podobu spoločného uvažovania nad Ježišovými myšlienkami tzv. kázne na hore, ako aj vzájomných rozhovorov. Stretnutia sa konali v ohlásenom čase v nedeľu popoludní. Spoločenstvo je otvoreným pre účasť ďalších manželských párov – rodín. V momentálnej situácií, v akej sa ocitáva inštitút rodiny, je záujmom cirkevného zboru venovať sa práci s rodinami.

Iné formy
Darovanie krvi
V uplynulom roku boli zorganizované dva mobilné odbery krvi na pôde cirkevného zboru, a to 12. marca a 10. septembra. V danom projekte plánujeme pokračovať.

Zborový deň
Zborový deň sa konal 4. novembra pri príležitosti pamiatky posvätenia chrámu Božieho. Program začal slávnostnými službami Božími spojenými s Večerou Pánovou. Slávnostným kazateľom bol br. farár P. Mihoč, ktorý tiež poslúžil prednáškou v rámci popoludňajšieho programu s názvom 3G sieť – medzigeneračné problémy dneška. Program zborového dňa bol ukončený hudobným koncertom – klavír a husle s názvom II duetto. Pre deti bol popoludní pripravený samostatný program. V organizovaní zborového dňa plánujem pokračovať sa v tomto roku. Veríme, že spoločný čas bol povzbudením vo viere pre tých, ktorí sa ho zúčastnili.

Vyučovanie náboženstva
Evanjelické náboženstvo sa na pôde cirkevného zboru vyučovalo v Materskej škole. Hodiny náboženstva boli v piatok popoludní. V priemere sa vyučovania zúčastňovalo 8 detí. Rovnako ako aj minulý rok, poväčšine ho navštevovali deti evanjelického vierovyznania. Do konca školského roka 2017/2018 vypomáhala hraním piesni konfirmandka A. Kovačičínová. Spoluprácu s novým vedením triedy hodnotím veľmi pozitívne. V rámci vyučovania sme nacvičili program, s ktorým deti vystúpili na vianočnej akadémii v MŠ. Zároveň niektoré z nich poslúžili aj počas programu štedrovečerných služieb Božích. V decembri sme pre všetky deti MŠ zorganizovali stretnutie na fare pri pečení vianočných oblátok, v rámci ktorého nahliadli aj do chrámu Božieho. Práca s touto skupinou je vďačná a radostná.

Evanjelická tlač
Čo sa týka cirkevnej tlače, oproti predchádzajúcemu roku nenastali zmeny. Cirkevný zbor bol odoberateľom nasledovných periodík, ktoré sa dajú zakúpiť aj v chráme Božom: Evanjelický posol (4 ks) a Evanjelický východ (10 ks). Po jednom kuse sa na farskom úrade odoberajú periodiká: Cestou svetla, Tvorba T a Diakonia.
V priebehu roka bolo možné zakúpiť si literatúru od vydavateľstiev VIVIT, EVS, Polárka a Porta libri. V roku 2018 boli vydané 2 čísla zborového občasníka „Dovalovské mosty" (veľkonočné a vianočné sviatky). Obsah jednotlivých čísel bol doplnený o články kňazov pôsobiacich v LOS či ev. cirkvi ako takej. V r. 2018 bola zriadená webová stránka zboru (www.dovalovo.ecavlos.sk). Tá je postupne dopĺňaná materiálmi o zborovom živote.
Nedá mi nespomenúť Evanjelický posol spod Tatier. Ten v uplynulom roku mnohými svojimi príspevkami zasial nedôveru v evanjelickej verejnosti a to spôsobom, akým poukazoval na existujúce problémy v cirkvi. Zároveň ovplyvňoval svojimi jednostranne zameranými článkami voľby predsedníctva cirkvi a biskupa ZD. V mnohých svojich článkoch a vyjadreniach možno nešiel za hranu spôsobov v svetskej žurnalistike, ale určite šiel za hranu kresťanskej lásky. Poslaním Evanjelického posla je podľa môjho názoru pozdvihovať vieru čitateľov, čo pravdaže neznamená neinformovať o problémoch v cirkvi. No to nie je hlavným poslaním EPST. Hádam, každý mal skúsenosť s tým, aké je nebezpečné vypočuť len jednu stranu v probléme bez toho, aby bol daný priestor druhej strane. K neraz v EPST spomínaným reformačným listom, ktoré sú hlasom tej druhej strany, nemali mnohí čitatelia EPST prístup. A tak bol pochopiteľne ich názor vytváraný jednostranne zameranými článkami. Zastávam názor, že redakcia EPST v mnohom využívala svoje dominantné postavenie v rámci periodík distribuovaných evanjelickej verejnosti.

Diakonická práca v zbore
Diakonia – služba lásky je súčasťou cirkvi od jej počiatku. V tejto službe pokračujeme v cirkevnom zbore formou organizovanej neprofesionálnej služby. Tá spočíva predovšetkým v návštevnej službe. Cieľovou skupinou sú predovšetkým starší či v dôsledku choroby od širšej spoločnosti izolovaní členovia cirkevného zboru. Tá sa poskytuje tým, ktorí o to požiadajú, prípadne tých, ktorí sú jej otvorení. V uplynulom roku sa činností zastrešujúcich zborovou diakoniou venovalo 7 členiek zboru. Tie pravidelne vykonali celkom 59 návštev. Niektoré z nich navštívili aj členov zboru umiestnených v diakonických zariadeniach v L. Mikuláši. Tešíme sa z toho, že sú v cirkevnom zbore mnohí ďalší, ktorí konajú službu lásky ochotne a radostne. Pri tejto službe je neraz tým najdôležitejším vnímavé srdce a ochotný poslucháč. V dnešnej uponáhľanej a rýchlej dobe zabúdame, že vypočutie a chvíle strávené s tými, ktorí z rozličných dôvodov ostali izolovanými, je nesmierne dôležité. Samota je často prehliadaná či

podceňovaná, pritom vo väčšine prípadov sa podpisuje pod zdravotný stav.
V uplynulom roku do činnosti zborovej diakonie pribudli stretnutia starších zboru. Mnohým z chorých a nemocných chýba spoločenstvo chrámu, ktoré navštevovali a v ktorom sa stretávali s bratmi a sestrami. Od októbra boli organizované stretnutia pri slove Božom, piesňach a vzájomných rozhovoroch pre všetkých tých, ktorí chcú byť v spoločenstve s tými, ktorí v tom spoločenstve ešte stále môžu zotrvávať.
Členky zborovej diakonie zorganizovali aj stretnutie jubilantov cirkevného zboru. Tiež pre starších a nemocných sa konala Večera Pánova v pôste a v advente. Činnosť zborovej diakonie organizovala s. M. Maláriková.

Pastorálna činnosť
Pastorálna činnosť farára má v mojom prípade organizovanú aj neorganizovanú podobu. Tá organizovaná má podobu návštevnej služby v nemocnici na oddeleniach – doliečovacie, interné a gynekológia, a to v spolupráci s ďalšími kňazmi v stredu približne 3-krát za dva mesiace od 14.00 – 17.00 hod. Zároveň pripomínam, že okrem detského oddelenia je pastorálna služba zabezpečená v NsP v L. Mikuláši na všetkých lôžkových oddeleniach. Raz týždenne v dňoch od utorka do štvrtka prichádza na oddelenie (doliečovacie oddelenie, traumatológia, psychiatria, OAIM, neurológia, gynekológia, chirurgia) e. v. farár/farárka z okolitých zborov. Bližšie informácie o konkrétnom dni a čase, kedy je možné prijať pastorálnu službu, získajú pacienti od zdravotníckeho personálu. Systematicky neorganizovanou je pastorálna služba v domácnostiach členov cirkevného zboru v podobe návštev. Tá sa koná buď na podnet blízkej rodiny, alebo kňaza samotného. Som otvorený pozvaniu do domácnosti a to aj za účelom prislúženia sviatosti Večere Pánovej.

Mimozborová činnosť zborového farára
V uplynulom roku v porovnaní s minulými rokmi mi pribudla činnosť navyše v podobe – zástupcu člena dištriktuálneho konventu z radu duchovných.
Mimo zborových činností som teda konal nasledovnú činnosť:
- pastorálne návštevy v nemocnici v L. Mikuláši;
- služby Božie v Domove sociálnych služieb v L. Hrádku;
- spoluorganizoval stretnutia mužov okolitých zborov.
Mimo funkcie zborového farára zastávam nasledovné funkcie:
- predseda vnútromisijného výboru Liptovsko-oravského seniorátu;
- člen seniorálneho presbyterstva;
- zástupca člena dištriktuálneho konventu z radu duchovných;
- člen vnútromisijného výboru východného dištriktu.

Počet členov v zbore
Počet členov cirkevného zboru k 31. 12. bol 740. Výška cirkevného príspevku bola v sume 10,- Eur ročne, respektíve 0.84,-Eur mesačne. Nie malá časť členov cirkevného zboru si túto povinnosť v r. 2018 nesplnila, niektorí aj roky predchádzajúce. Cirkevný zbor vie na požiadanie vyjsť pri platbe v ústrety a to možnosťou uhradiť to v niekoľkých častiach. Pripomíname, že časť cirkevného príspevku povinní odvádzať vyšším cirkevno-organizačným jednotkám. To platí rovnako aj o tých, ktorí si svoju povinnosť nesplnili. Táto nedôslednosť pôsobí zaťažujúco na život cirkevného zboru. Za posledné roky je výška neuhradeného cirkevného príspevku v hodnote viac ako 2700,- Eur. Cirkevný príspevok je možné uhradiť v mesiacoch január – február každú sobotu v čase od 13.00 – 15.00 v kancelárii farského úradu.

Hospodársky život zboru
Plánovaných hospodárskych aktivít sa v roku 2018 zrealizovali nasledovné:
- dokončenie rekonštrukcie fasády na zborovom dome;
- výmena okien a dverí na fare a farskom byte;
- zateplenie verandy farského bytu – nová omietka;
- náter farského plotu;
- zakúpenie techniky pre účely práce s deťmi a dorastom.
Návrh plánu hospodárskych aktivít pre rok 2019:
- realizácia plynovej prípojky a jej zavedenie do budovy kostola a fary;
- renovácia poškodených častí strechy humna pri škole;
- montáž radiátorov do chodby a sociálnych zariadení zborového domu;
- výmena podlahy v miestnosti pre deti a úprava daného priestoru.

Činnosť zborového presbyterstva
V r. 2018 prebehla voľba zb. dozorkyne, ako aj členov presbyterstva. Po zmenách odsúhlasených zborovým konventom a následne seniorálnym presbyterstvom má zborové presbyterstvo mať podľa štatútu 16 členov. Z titulu funkcie sú členmi presbyterstva: zborové predsedníctvo, zástupca zb. dozorcu, kurátor, predseda vnútromisijného výboru, predseda hospodárskeho výboru a pokladníčka.
Presbyterstvo sa na svojich rokovaniach zaoberalo plánom aktivít a organizovaním hospodárskeho aj duchovného života cirkevného zboru. Celkovo sa uskutočnilo 6 zasadnutí zborového presbyterstva (5 zasadnutí absolvovalo už nové presbyterstvo). Zborové presbyterstvo sa na svojich zasadnutiach zaoberalo naplnením plánu duchovných a hospodárskych aktivít chválených zborovým konventom. Zároveň sa zaoberalo žiadosťami adresovanými cirkevnému zboru: prenájom ďalších priestorov školy B. Hodorovi a menovanie zástupcu zboru do UPS – J. Stupkovú.

Poďakovanie
Cirkevný zbor má pred sebou mnohé výzvy, ktorých naplnenie spočíva v otvorenosti a túžbe jednotlivcov prispieť k rastu Božieho diela. Som vďačný za tých, ktorí sa aktívne podieľali na činnostiach zboru v uplynulom roku. Som vďačný za tých, ktorí cirkevný zbor a jeho predstaviteľov niesli vo svojich modlitbách. Kiež Pán požehná svojmu dielu medzi nami.
Daniel Hanko
zborový farár

Cirkev v útlaku

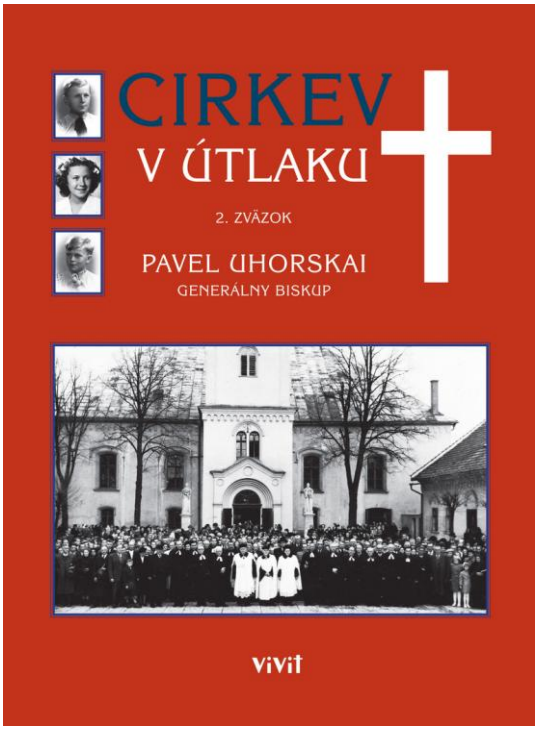

V roku 2015 vyšla vo Vydavateľstve ViVit v Kežmarku kniha Pavla Uhorskaia Cirkev v útlaku I. zväzok. Zachytáva obdobie útlaku cirkvi v čase ateistického socializmu; sú v nej zachytené životopisy bratov farárov, s nimi aj sestry farárky D. Bancíkovej, ktorí boli súdení a odsúdení do väzenia ako vykonštruované protištátne skupiny. Za protištátnu sa považovala najmä evanjelizačná a misijná činnosť zameraná na deti a mládež. To bolo podľa komunistickej marx-leninskej ideológie proti budúcnosti štátu, ktorý budoval komunizmus. Viera v Pána Boha sa považovala za zastaralý prežitok, cirkev za nevedecký útvar, ktorý treba postupne zlikvidovať. Niektorí bratia farári i obyčajní veriaci hľadali ako prežiť, uchrániť pred utrpením seba a najmä svoju rodinu. Vďaka Bohu, zostali mnohí verní a smelí vyznávači Pána Ježiša Krista – ani väzenie, prenasledovanie ich neodradili z úzkej cesty. S pomocou Božou obstáli statočne pri vyšetrovaní, vo výkone trestu odňatia slobody, po návrate z väzenia, keď niekedy i po celé roky nemohli pokračovať v kňazskej službe, mali odňatý štátny súhlas a pod.

V roku 2018 vyšiel II. zväzok knihy Pavel Uhorskaia Cirkev v útlaku. Je zameraný na životné útrapy, skúšky bratov farárov, ktorí boli súdení jednotlivo. Boľavé čítanie, ale povzbudivé až burcujúce, zamyslieť sa nad nami, nad na- šou cirkvou, osobne, v cirkevných zboroch: Ako máme my žiť, aby sme obstáli v skúškach našej doby?

Predstavenie II. zväzku sme si pripomenuli 3. marca tohto roku v Novom chráme na Legionárskej ulici Bratislave. Viaceré rodiny prenasledovaných bratov farárov si prevzali knihu z rúk brata farára M. Šefranka, i so stiskom ruky brata Matúša Heiseho, riaditeľa Nadácie luteránskeho dedičstva z USA, ktorý sám študuje dejiny prenasledovania evanjelikov v Rusku z čias Stalina a podporil vydanie knihy.

Brat biskup Uhorskai pripravil rozsiahly materiál, z ktorého zostáva ešte dokončiť, dopracovať, do tlače pripraviť III. zväzok: životopisy bratov farárov jednotlivo súdených a utláčaných; pomery na Evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave po roku 1949, odsúdení a väznení študenti, vylúčení, študenti a profesori vyhodení z fakulty , atď.

Viaceré senioráty alebo cirkevné zbory mali samostatné stretnutia a konferencie ku knihe Cirkev v útlaku hneď po vydaní I. zväzku. Veď je dôležité, aby mladší i starší bratia a sestry poznali, ako to bolo, kde vziať silu znášať utrpenia pre Slovo Božie. Prednášky sú vítané aj študentmi na Evanjelickom gymnáziu v Liptovskom Mikuláši. O prednášku a predstavenie II. zväzku sa už prihlásili z Hontianskeho a Turčianskeho seniorátu; spomienkové služby Božie by chceli pripraviť aj v Horných Zeleniciach. Očakávame, že i ďalší prejavia záujem o dejiny našich verných, veď keď spočítame, boli evanjelickí kňazi v rokoch totality odsúdení do väzenia spolu na sto rokov!

Ako dobre, že kniha brata biskupa Pavla Uhorskaia je tu, pre čitateľov. Podobne bude treba urobiť aj s rukopismi viacerých bratov farárov, ktorí v minulom režime napísali spomienky na dobu útlaku, ale vtedy sa to nemohlo uverejniť. S dôverou, že Pán Boh požehná aj tieto práce dokončiť, aby sa naplnilo Písmo: „Vaša práca nie je márna v Pánovi.“ (1K 15, 58)

Pán Boh mi preveľmi požehnal, lebo pri dokončení knihy Cirkev v útlaku pristali robiť náročnú prácu lektorov Ivan Trimaj, najmä k tresto-právnym otázkam, a s ním Ivan Eľko, k cirkevným a teologickým otázkam. To bola pre neho výborná príprava, keď teraz nastúpil do úradu generálneho biskupa ECAV na Slovensku.

Viola Fronková

Spravodajstvo

Ježiš – špiny ma zbavíš

22. februára sa dorastenci horného Liptova stretli na spoločnom doraste v Dovalove, ktorý sa niesol v téme Ježiš, špiny ma zbavíš. Moderátorky Anička Kovačičínová a Terka Pelachová nás privítali rôznymi faktami o špine a nečistote, a spolu s hudobníkmi sme zaspievali piesne k Božej chvále. Pripravili sme tiež zaujímavé hry a program obohatili pokusom či videom. Tému mala sestra seniorálna kaplánka Danica Fojtíková, ktorá nám v rámci nej tiež ukázala ako poriadne vyprať tričko od horčice. Dôležitým posolstvom jej zvesti však bol poukaz na to, že jedine Ježiš nám dokáže odpustiť všetky naše hriechy. Na záver sme sa všetci občerstvili pri pohostení, ktoré nám pomohli pripraviť niektoré maminy dorastencov a členky nášho zboru. Všetci sme si tento čas užili a radi sa stretneme na ďalších spoločných dorastoch.

Lucka Dúbravcová

Únik – escape

V dňoch 1. – 4. marca 2019 sme opäť strávili spoločné chvíle na dorastovomládežníckej chate v Istebnom. Čas bol vyplnený spoločnými hrami a rôznymi aktivitami vo vnútri aj v dedine. Hlavná téma chaty bola Escape–únik.Každý deň sme rozoberali nejakú tému. Či už to bol útek od bezbožnosti k svätosti, z ustarostenosti k dôvere, zo slávy k pokore, z nečinnosti k aktivite, z ľahostajnosti k záujmu alebo to bolo podobenstvo o talentoch. Opäť sme sa dozvedeli niečo nové a strávili sme príjemné chvíle v spoločenstve s Hospodinom. Spoločne sme sa aj zabavili v aquaparku v Dolnom Kubíne. Nedeľné dopoludnie sme strávili na službách Božích v miestnom drevenom artikulárnom kostole. Prežili sme spolu naozaj krásne chvíle a už teraz sa tešíme na ďalší spoločný pobyt dorastu a mládeže.

Terka Pelachová

Pravidelné stretnutia v cirkevnom zbore

Služby Božie – nedeľa/10.00
Medzigeneračné stretnutie, cieľom ktorého je oslava Boha, budovanie viery a spoločenstva cirkvi
Detská besiedka – nedeľa/10.00
Vyučovanie biblických právd určené pre deti vo veku 4 – 10 rokov
Biblická hodina – utorok/18.00
Štúdium biblických textov určené pre dospelých
Stretnutie dorastu – piatok/18.00
Stretnutia určené mladým vo veku 11 – 15 rokov
Stretnutie mládeže – sobota/18.30
Stretnutia určené pre mladých vo veku od 15 rokov
Stretnutie rodín – nedeľa (raz mesačne)**/16.00**
Spoločenstvo určené na duchovné smerovanie rodín a jej členov
Stretnutie starších zboru – štvrtok/10.00
Určené pre starších členov zboru predovšetkým tých, ktorí z rozličných dôvodov nemôžu byť účastní nedeľných služieb Božích
Spevokol – sobota (počas školského roka)**/17.00**
Stretnutie tých, ktorí túžia Hospodina oslavovať spevom duchovných piesni

Srdečne pozývame

Denný detský tábor

Milí rodičia, tešíme sa, že aj tento rok budeme môcť s Vami zažiť týždeň plný zaujímavých príbehov, hier a aktivít. Srdečne Ťa pozývame zúčastniť sa na dennom detskom tábore, ktorý sa uskutoční v dňoch 22. – 28. júla 2019 pre deti vo veku 4 – 11 rokov. Viac informácií a možnosť prihlásenia je na www.dovalovo.ecavlos.sk

V blízkej budúcnosti plánujeme

25. 5. – stretnutie starších zboru/10.00
8. – 12. 5. 2019 – účasť na seniorálnom tábore dorastu KOLOS
26. 5. – slávnosť konfirmácie/10.00
16. 6. – stretnutie jubilantov/15.00
21. 6. – stretnutie starších zboru/10.00
30. 6. – služby Božie na záver školského roka/10.00

Prajeme požehnané, radosťou, pokojom a nádejou z ukrižovaného a vzkrieseného Krista naplnené dni veľkonočných sviatkov.

Dovalovské Mosty: Vydáva Cirkevný zbor ECAV na Slovensku Liptovský Hrádok – Dovalovo **Adresa redakcie:** Evanjelický farský úrad, Dovalovo 144, 033 01 Liptovský Hrádok
Kontakt: 044/522 29 21, ecavdovalovo@gmail.com, www.dovalovo.ecavlos.sk, SK 84 0900 0000 0051 4967 6984
Zodpovedný vedúci vydania: Mgr. Daniel Hanko – zborový farár **Grafická úprava:** Mgr. Daniel Hanko – zborový farár **Textová korektúra:** Mgr. Alexandra Chomová, PhD.
Časopis je nepredajný, ale ak by ste chceli prispieť na vydávanie ďalších čísel, budeme Vám vďační za Vaše finančné príspevky, modlitby a ochotu.